Զ. Տ. ԼՐԻ 1783 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 13 ՔԱՂՈՑ 4382 — Հ. Տ. 21 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1889 — Ն. Տ. 2 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1890 — ՀԻՃՐ. 10 ՃԷՄԱԶԻԼ ԷՎՎԷԼ 1307 ՀԻՆԴՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ԱՐՏԵՐ ԹԵՂ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՊԵՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՎԵԼՔ — ՕՐԱԳԻՐ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آره‌وك
غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՎԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ Պոլսոյ համար Տարեկան գրանցեալ օրինակ	160
» » Վեցամսեայ » »	80
» » Եռամսեայ » »	40
Գաւառաց » Տարեկան » »	200
» » Վեցամսեայ » »	100
Օտար երկիրներու տարեկան գրանց	56
» » վեցամսեայ »	28

Դուրս զրկուած լրագրաց համար, ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է Խմբագրութեան զրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 21 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, 1889

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ

ԴԷՊԻԵՐՆ Ի ՌՈՒՍԻԱ
(Թայմսին Վիեննայի և Փեթերսպուրգի Թղթակիցներէն)

Ռուսիոյ պատերազմական նախարարը, Զօր. Վանովսքի, տարեսկզբան հրամաններ զրկեց որ Պաթումի չուրջ անջատ բերդերու շինութիւնն ամենայն փութաջանութեամբ յառաջ տարուի, և կ'երեւի թէ Պաթումի առեւտրական նաւահանգիստն ընդարձակելու համար Պետական Խորհրդոյ յատկացուցած երկու միլիոն ռուպլն ամբողջովին պիտի գործածուի Պաթումի ամրութեանց։

—Այս օրերս գրքոյկ մը կը հրատարակուի, որ չատ խնդիր պիտի յարուցանէ թէ՛ ի Ռուսիա և թէ ի Գերմանիա, որովհետեւ լիովին կը պարզէ խիստ մեթոտներն որք կը գործադրուին ռուսացնելու համար պալթիկեան գաւառներն և մանաւանդ Զիվոնիա։ Կը յիշուի թէ դեկտ. 10ին Ռուսաց մը հրատարակեցաւ, որ, դատական գրութիւնը բարձրելու պատրուակաւ, ռուս լեզուի գործածումը պարտաւորիչ ըրաւ քաղաքային խորհրդոց մէջ։ Վերջապէս, հրամայեցաւ որ առաջիկայ յունուար 1էն (Հ. Տ.) սկսեալ պալթիկեան գաւառաց վարժարաններուն մէջ ռուսերէնէ դատուրիչ լեզու չգործածուի։

Յիշեալ գրքոյկին հեղինակը ցոյց կուտայ թէ Զարը բնաւ իրաւունք չունէր այս հրամանագրերն հանելու, որք հակառակ են պալթիկեան գաւառաց և Լիվոնիոյ յատուկ կազմակերպութեան և արտօնութեանց, որք հաստատուած են կայսերական հրովարտակներով 1772 ին և 1789 ին։ Ալէքսանդր Ա., Նիքոլա Ա. և Ալէքսանդր Բ. կայսերք ճանչցին և վաւերացուցին այս հրովարտակներ, նմանապէս և արդի Զարն, որ 1881 մարտ 14 ի իւր յայտագրով, երդում ըրաւ «խղճի մօտ յարգելու պալթիկեան գաւառաց և ընդ որս Լիվոնիոյ մէջ բնակեալ իւր հպատակաց իրաւունքներն, «առանձնաշնորհումներն և հիմնական «օրէնքները»։

Զարն այժմ ինքզինք բաւական զօրեղ կը զգայ սոյն խոստմանց հակառակ շարժելու՝ մոքառնելով իւր Կայսրութեան ոչ-մուսքովեան տարերաց դէմ։ Բայց այս քաղաքականութիւն իւր վտանգներն ունի։ Պալթիկեան գաւառաց ժողովրդեան հաշմման Գերմանք անտարբեր այլով չպիտի նային։ Գերմանական համակրանքն այս ռուսահպատակ գերմանացեղ ժողովրդեան սրտին մէջ պիտի վերարծարծէ գերմանասէր զգացումները, զորս պալթիկեան գաւառներէն վտարելն ոչ ռուսացուցման քաղաքականութեան նպատակը։

—Ռուսիոյ և Թուրքիոյ կառավարութիւնք հաւանեցան առեւտրական նոր դաշնագրոյ ծրագրոյն, իբաց առեալ ալիւրի և կաւկասեան քարիւղի վրայ մաքսերն որք դեռ չեն որոշուած։ Այս երկու կէտերու վրայ բանակցութիւնք չարունակելի են տակաւին։

—Սպ-Եանուէ Զիւ-Բիչ անուն Փեթերսպուրգի ռուս լրագիրն յիշատակագիր մը կը հրատարակէ, որ ի Պոսնա-Հէրսէք Աւստրիացւոց և Մաճառաց իբր թէ գործած հարստահարութեան քանի մը հարիւր դէպքեր կը յիշէ։ Այս գանգատանաց շինծու լինելուն ապացոյցն այն է որ թուականներ, նշանակեալ տեղեր և յատուկ անուններ չկան։ Բայց Պելկրատի Սէրէ-Նէզ-Վէ-Բիմոռ լրագիրն այս յիշատակագիրն իբրեւ վաւերական իրողութանց արձանագրութիւն մը նկատելով, Զ. Ֆոն Քալլայ (Պոսնա-Հէրսէքի վարչապետը) կը նմանցնէ Կէսլէրի, և կը բացագանչէ թէ «Զուիցերացի հերոս Կիյօմ Թէլ, սպաննելուն համար զկէսլէր՝ աւստրիացի սարապը, Շիլլէրի դրչով անմահացաւ»։

* *

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Ռուս մամուլը կ'ողբայ զանդիպարցի արաբ ցեղապետին՝ Պուշիրիի (Ա. պու-Շերի) հրացանի բռնուիլն ի ձեռն Գերմանաց, զոր կը նկատէ գերմանական վայրագութեան գործ մը։ Այս պլատոնական մարդասիրութիւն շատ հաճելի է Ռուս լրագրաց, թէեւ Սքոպելէվ և Կուրբօ Թիւրմէնները նուազեցնելու միջոցին նմանօրինակ արարք չատ գործած են, և ո՛չ ոք դիտողութիւն ըրած է։ Բայց նոյն իսկ ի Վիեննա և Աշխարհագրական Ընկերութեան անդամոց մէջ կարծիքները բաժնուած են սա խնդրոյ վրայ թէ Գերմանք քաղաքականապէս խմաստուն գործ մ'ըրի՞ն հրացանի բռնելով իրենց մեծ հակառակորդն յԱրեւելեան Ափրիկէ, Պուշիրի։ Շատեր այն կարծիքն ունին թէ խոհեմութիւն կը լինէր խնայել անոր կեանց, ինչպէս Ֆրանսացիք խնայեցին Ճէզայիրցի հզօր ցեղապետին՝ Ապտիւլ-Գատրրի, զոր Դամասկոս զրկեցին։ Ինչպէս Ռուսք խնայեցին Շամիլի, յարգանօք վարուելով անոր հետ, և ինչպէս խնայուեցաւ Արապի փաշային, Զուլուներու թագաւոր Սեթիվայոյի և Սամոյի թագաւորին։ Որովհետեւ Պուշիրի մեծ ազդեցութիւն ունէր յԱրեւելեան Ափրիկէ, Գերմանք կը շահէին եթէ պահէին զնա, և անոր ազդեցութիւնն իրենց քաղաքականութեան ծառայեցնէին յապագային։

Միւս կողմէ, կը յիշուի թէ Պուշիրի Մուսքատի շատ հին տոհմի մը կը պատկանէր, որ դարերէ հետէ յԱրեւելեան Ափրիկէ հաստատուած է, և երբեք չէ ճանչցած Զանզիպարի սուլթանին իշխանութիւնը։ Պուշիրի ինք եօթն տարիէ հետէ ոտք չէր կոխած ի Զանզիպար, և վախճանեալ սուլթան Մէյտ Պարղաշ ուխտած էր սպաննել զնա, եթէ ձեռք անցուներ։ Պուշիրիի սպանմամբ մէջտեղէն կը վերնայ Զանզիպարի վեհապետին մէկ վտանգաւոր թշնամին, և այս վեհապետ Գերմանաց հետ բարեկամաբար վարուելու կը վարժուի։

Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻՒ

Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ, եւրոպական լրագրք խմբագրականներ կը հրատարակեն անմոռանալի բնաբանին վրայ, «Փառք ի բարձունս Աստուծոյ, և յերկրի խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն», ջնորհակալութիւն յայտնելով որ տարի մ'ևս անցաւ առանց պատերազմի, և նոր տարի մը կուգայ խաղաղաւէտ յոյսերով։ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ լրագրութիւնը բերկրութեամբ կը նշանակէ անդնահատելի ծառայութիւնները զորս Երրեակ Նեզակակցութիւնն իւր հաստատ և զգուշաւոր քաղաքականութեամբ մատոյց մարդկութեան։ Եւրոպիոյ բանակաց ահագին ծաւալումը բազմածախս գործ մ'եղաւ տուրք վճարող ժողովրդեան համար, բայց նիւթապէս նպաստեց խաղաղութեան, ահարկու և ատելի բան մը ցուցնելով պատերազմն։ Հեմակ ո՛չ ոք թեթեւամտութեամբ կը խօսի խաղաղութիւնը խանգարելու պատասխանատուութեան վրայ։

—Որպէս ի Փարիզ, ի Վիեննա եւ աղքատք և խղճալիք չմոռցուեցան Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ։ Արհիւրքս Շարլ-Լուի և իւր կին իրենց պալատան մէջ Ծննդեան ծառ մը զարդարեցին նուէրներով և կանթեղներով, և աղքատ տղայոց հագուստ, ուտելիք, խաղալիկ և շաքարեղէն բաշխեցին։ Իրենց օրինակին հետեւեցան շատ մը ազնուականք և հարուստք։ Բարեգործական հասատութիւնք եւս Ծննդեան ծառեր տնկեցին աղքատաց համար։

—Վիեննայի և Թերեսս բովանդակ Աւստրիոյ ամենէն ծեր բնակիչը, Տիկին Մակասլէնա Փոնցա, հարիւր տասն և հինգ տարեկան, որպէս անցեալ տարի, այս տարի եւս Ծննդեան առթիւ հագուստի և ուտելեաց բազմաթիւ նուէրներ ստացաւ բարեսէր անձերէ, որովհետեւ շատ ծեր լինելուն հետ մէկտեղ չատ ալ աղքատ է։ Այս կին միակ սենեկի մը մէջ կ'ապրի իւր այրիացեալ դստեր հետ, որ 67 տարեկան պառաւ մ'է այն ալ։ Վիեննայի Ընդհանուր Հիւանդանոցին դասախօսք Ծննդեան ծառ մը տնկեցին հիւանդաց սփոփման համար, և Աւստրիոյ բոլոր Որբանոցներուն և Ցիմարանոցներուն մէջ նոյն մարդասիրական սովորութիւն խղճի մտօք կատարեցաւ։

—Տիկին Բառնոյի ազնուասիրտ նախաձեռնութեամբ Փարիզի աղքատիկ տղայոց տրուած հոգեւորաճ հանդէսը պատմելով անցեալ օր, մոռցուած էր նշանակել թէ Նախագահին Տիկնոջ կողմէ տղայոց տրուած նուէրներուն մէջ կար նաեւ Թնայողական Մնտուկի տետրակ (ֆէյրան) մը, որոյ վրայ նշանակեալ էին «Նուէր Տիկին Բառնոյէ», և տղուն անունն, որոյ Պահանջէի կողմը դրուած էր տասն ֆրանք, զոր Տիկինն յիշեալ Մնտուկին յանձնած է՝ ի հաշիւ մէն մի տղուն շահագործելու համար, որով 400 տղայոց համար 4000 ֆրանքի դրամական արդիւնաւոր նուէր մ'ըրած է։ Այս նուէր աղքատիկ նպաստընկալները պիտի վարժեցնէ խնայողութեան գաղափարին։

ՀԱՄԱՃԱՐԱԿՆԵՐՈՒ ԱՌԹԻՒ

Շուէյտի թագուհին եւ Ինգլիւնցայէ հիւանդացած է, և միայն Սթոքհոլմի մէջ աւելի քան 30,000 անձինք վարակեալ են, թէեւ Շուէյտի մայրաքաղաքն Եւրոպիոյ ամենէն մաքուր ոստանն է ամէն նկատմամբ։

—Նախագահ Պ. Բառնոյէ և իւր նախարարաց մեծագոյն մասն զատ, նաեւ Աւստրիոյ նախարարապետ Թաաֆֆէ Կոմ, Ռուսոպի Իշխանի այրին՝ Սթեֆֆանի արքիդքսուհին և Աւստրիոյ կայսերական գերդաստանի ուրիշ անդամք և անդամուհիք հիւանդացած են տիրող համաճարակէն։

—Զարն երկրորդ անգամ վարակուած է, բայց այս անգամ աւելի թեթեւապէս։

—Փարիզ կը հեռագրուի դեկտ. 26ին թէ նախընթաց շաբթուն Ֆրանսական ոստանին մէջ մեռելոց թիւն 1,118էն բարձրացաւ 1,356ի, կոկորդի և կուրծքի հիւանդութիւնք (որոց կ'առաջնորդէ Ինֆլուէնցան) պատճառելով 332 մահ փոխանակ 243ի։ Թայմի թղթակիցն, այս իրողութիւնը նշանակելով, կ'ըսէ թէ Ինֆլուէնցայի անվնասութեան վրայ զրուցուածները նշանակութիւն չունին, եթէ Ինֆլուէնցան ինք չի մեռցներ բայց մեռցնող հիւանդութիւններ կը պատճառէ։

—Ինֆլուէնցան եթէ կը ճարակի Փեթերսպուրգի, Վիեննայի և Փարիզի ցուրտ կլիմաներուն մէջ, կը ճարակի նաեւ ի Միացեալ Նահանգս, ուր, դեկտ 27 թուով անգլ. լրագրաց ուղղեալ հեռագրաց նայելով, տարօրինակ կերպիւ մեղմ և տաք օդ մը կը տիրէ այս պահուս։ Ոչ ուրեք ջուրերը սառած են։ Միացեալ Նահանգաց մեծ լիճերն ամառուան պէս բաց են, որ Ծննդեան տօնի միջոցին մեռելոցուած բան է։ Շոգենաւք անընդհատ կը բանին Վէրին Լէճին վրայ, որ սովորաբար նոյեմբերին սառոյց կը կապէր և նաւ չէր բաներ։ Ի Զիքակօ և Աւյովայի նահանգին մէջ խոտեր կը բուսնին, ծառեր կը ծլին կը կանաչնան, և դարնանային հեշտաբոյր բարեխառնութիւն մը կը տիրէ Ատլանտեան Ովկիանի ծովեզերեայ գաւառաց և Միսիսիպիի հովտին մէջ։ Այս անսովոր ջերմութեան պատճառաւ հանքածխոյ սպառումը մեծապէս նուազած է, եւ ածխահանքի ընկերութիւնք կը դանգատին թէ գործ չկայ, և իրենց բանւորներուն մէկ մասը ճամբելու կամ օրուան մէկ մասն եւեթ աշխատցնելու հարկադրուած են։

ԻԾԽԱՆ ԼՈՒԻ ՆԱՓՈԼԵՈՆ

Ժերոմ Նափոլէոն իշխանին կրտսեր որդին Լուի Նափոլէոն, որուն խտալեան բանակը թողով ռուս բանակին մէջ հեծելազօրաց դեր-զնդապետ անուանումը ծանուցուեցաւ, այս օրերս Փարիզ վերադարձաւ արձակուրդով, և կը պարապի ռուսերէն ուսնելու։ Կը յուսայ մինչեւ ապրիլ բաւական յառաջ տանիլ իւր ուսումը, և յայտժամ կուկասիա պիտի երթայ, ուր պաշտօն տրուած է իրեն։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՆ

Գերման լրագրքը, որք անցեալ օր ծանուցին Գերմանիոյ սիրող Կայսրուհւոյն անուան փոխանումն (Օկիւսթա-Վիքթորիա, փոխանակ Աւկուսթա-Վիքթորիայի), այժմ կը ծանուցանեն թէ Ն. Վեհափառութիւն, որ իւր մաղերը գլխուն վրայ կ'ամփոփէր, այժմ տարբեր դրութիւն մ'ընդունած է, և՝ Ֆառատի Մարկարիտային նման՝ մազերն երկու հիւսուածքի կը բաժնէ, և թէ բոլոր արքունի տիկնայք այսուհետեւ այս ձեւով պիտի կրեն իրենց մազերը։

ՊԵԼՃԻՈՒ

Պելճ լրագրքը կը ծանուցանեն թէ Լիեժի գաւառին մէջ մտած է անգլիական ածուխ, բան մը որ չատ ժամանակէ հետէ չէր պատահած այս ածխաչատ պելճիական գաւառին մէջ, ուր սակայն գործաւորք կը զլանան աշխատիլ։ Հետեւապէս, Բոքրիկի ընկերութիւնն, որ պողպատի գործարանք քանի օրէ ի վեր հանքածխոյ չգոյութեան պատճառաւ չեն բանիր, գործակալ մը զրկած է այ Անգլիա 10 հազար տակառաչափ հանքածուխ և 6,000 տակառաչափ կոքն առնուած ածուխ (+++) դնելու, որք Բոքրիկ ընկերութեան շոգենաւերով պիտի փոխադրեն։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Փարիզեան լրագրքը ոմանք կը հեղնեն գերման լրագրերն որք կ'ողբան պալթիկեան գաւառաց ռուսացման վրայ։ Գերմանք կը գանգատին թէ Ռուսիա իրը երկու հարիւր տարիէ հետէ իւր հպատակութեան ներքեւ գտնուող գերմանացեղ ժողովրդեան վրայ պարտ կը դնէ ռուս լեզուն գործածել։ Ֆրանսական լրագրքը կը հարցուցնեն թէ միթէ Գերմաններն ալ նոյնը չե՞ն պահանջեր Ալզաս-Լոռենցիներէն, Լեհերէն և Դանիացիներէն, այն է՝ մոռնալ իրենց մայրենի լեզուն, իրենց ուրոյն ցեղն ու ազգութիւն և Գերմանութեան հետ ձուլուիլ, մինչ այս ֆրանսական և դանիական գաւառաց Գերմանիոյ հետ միացումէն ի վեր սերունդ մ'իսկ չէ անցած դեռ։ Եթէ Գերմանաց ըրածն պետական պահպանութեան ոգւով կարեւոր բան մ'է, Ռուսաց ըրածն ալ ոչ նուազ արդարացի պէտք է համարուի։ Նախ ձեր աչաց մէջէն գերբանն հանեցէք և յետոյ ուրիշին աչքէն փուշ հանելու նայեցէք, կ'ըսեն։ Ի մի բան ֆրանսական լրագրքը իրենց գերման պաշտօնակիցներուն։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ ՍՈՒՐՀԱՆՈՑԱԿԻ

Լոնդոն, 31 դեկտ.—Լորտ Սալիսբրիի համար կ'ըսուի թէ ծանրապէս հիւանդ պառկած է իւր ապարանքին մէջ՝ ի Հաթֆիլտ-Հաուզ։

—Լէյպցիգ (Գերմանիա), 31.—Ամբաստանեալ Ընկերվարականաց դատաստանը վերջացաւ։ Քառասուն երեք ամբաստանեալք, ընդ որս Գ. Պէբէլ Ընկերվարական կուսակցապետն, անպարտ արձակեցան, և միւս ամբաստանեալք 15 օրէն մինչեւ ութ ամսոյ բանտարկութեան դատապարտեցան։

—Պերլին, 31.—Փրէսէյ Զայթունգ Ամէնէ կ'իմանայ թէ Տքթ. Փեթերս, որոյ մահը քանիցս խմաց արուեցաւ՝ քաջառողջ է։

—Փարիզ, 31.—Օպոքէ (Կարմիր Ծով) առնուած լրոյ նայելով, երկու ֆրանսացի Միսիոնարք սպաննուած են ընդ մէջ Ճէլլայի և Հարարի։ Ուրիշ տեղեկութիւն չկայ։

—Փարիզ, 31.—Ինֆլուէնցան հոս կը թեթեւնայ, բայց ընդ հակառակն կը սաստկանայ ի Թուլուզ, ի Կրենոպլ և յԱյաչիո։

—Սոֆիա, 31.—Պուլկարիոյ և Անգլիոյ միջեւ առեւտրական առժամանակեայ դաշնագիր մը ստորագրեցաւ, որ 1890 փետր.էն սկսեալ երկու տարւոյ պայմանաժամ ունի։

—Հաւոյ, 31.—Ցերութեանց դեսպանք իրենց տիկնայց հետ երեկ արքայական պալատը գնացին և թագաւորէն ու թագուհւոյն հետ տեսակցեցան։ Նափոլիի իշխանն եւս (Խտալիոյ գահաժառանգը) ներկայ էր, բայց պաշտօնական բանախօսութիւն չեղաւ։

—Վիեննա, 31.—Կը հերքուի այն լուրը թէ Աւստրիոյ և Հունգարիոյ երկաթուղեաց ընդհանուր տնօրէնն հրաժարական մատուցեր է։

—Փէշտ, 31.—Պոհեմիոյ Նահանգային ժողովին գերման երեսփոխանաց հրաժարման վրայ, նոր ընտրութիւնք կատարեցան ի ձեռն գաւառական ժողովոց։ Գերմանաց ընտրական կեդրոնական մասնախմբին ընտրելիք վերընտրեցան այս անդամ եւս, որպէս ընտրուած էին վերջին անգամն, իբրեւ բոլոր չեկ մեծամասնութեան արարքներուն դէմ։

—Փէթերսպուրգ և Մոսքուա քաղաքաց միջեւ հեռաձայն մը հաստատեցաւ։

—Սրուփչինսն վաւերացուց 40 միլիոն ֆր.ի փոխառութիւնը, զոր սերպ կառավարութիւնը կ'առաջարկէր, կարգադրելու համար երկաթուղեաց և աղի մենավաճառին շահագործումը, զորս օտար ընկերութիւններէ ետ առած է, և Սերպիոյ հանրային պարքը վերցնելու համար։

—Դահլիրէէ առ Թայմս կը հեռագրուի թէ տարապարհակի ջնջման փոխարէն կալուածատրոց վրայ եղած յաւելումը Ֆէհլլահ ժողովուրդն այժմէն իսկ կ'անուանէ «Ֆրանսական

—)(39)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼԲԻ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԺԷՌԹՈՒԻՏ

—Ո՛հ, պարոն երէց, մեծ բարեբաղդութիւն կը համարիմ ինձ համար։

Ձեռքերը միացուց. սիրտը կը փղձկէր։ Իր գեղեցիկ աչքերուն մէջ անհուն երախտագիտութեան արտայայտութիւն մը կար։ Քահանային սիրտը շարժեցաւ։ Այդ կին կը հետաքրքրէր զինքը։

—Մեծ նուէր մը չէ որ կընեմ քեզ։

—Ո՛հ, պարոն երէց, ձեզմէ չբաժնուիլ, այս է իմ խնդրածս։ Երջանկութիւն պիտի ըլլայ ինձ համար։

Եւ մեկուսի կը յարէր։

—Իր քոյրն ըլլալ, անդադար տեսնել զինքը, ծառայել իրեն, սիրել զինքը, օրուան ամէն վայրկենին գորովոյս եւ անձնուիրութեանս ապացոյցը տալ, ի՜նչ երանի։ Արդեօք Աստուած կը դթա՞ յ վրաս։

Նօէլ տը Վիլլատոն կը ժպտէր։

—Սակայն հարցում մը կայ զոր պէտք է ուղղեմ քեզ, ըսաւ, թէպէտ ծանրակշիռ բան մը չէ։

—Ի՞նչ է այն, պարոն երէց։

—Ես ո՛չ շատակեր եմ ո՛չ ալ գժուարհաճ. սակայն հարկ է որ քիչ մը գիտնաս կերակուր եփել։ Ես քիչ բանով կը գոհանամ, բայց չատ անգամ բարեկամներ կուգան, մտակայ գիւղերու քահանայներ, որք լաւ ուտել կ'սորժին։

—Ո՛հ, պարոն, ձեռքէս եկածը պիտի ընեմ։

—Արդէն, Տընիզ՝ որ չատ խելացի է, խորհուրդ կուտայ քեզ։

—Շնորհակալ եմ, պարոն։

Քահանային երկու ձեռներէն բռնեց եւ գորովանօք համբուրեց զայնս։

Ի՞նչպէս կերակուր պիտի պատրաստէր, ինք որ խոհաստան գործերէ բնաւ չէր հասկնար։ Զափազանց մատանդութիւն չունեցաւ սակայն։ Սմեն կին քիչ չատ կը հասկնայ առտնին գործերէ, ընկերական որ դասուն ալ պատկանի։ Մտածեց թէ, ութ օրէն, Տընիզի օգնութեամբ, բաւական բան պիտի սովրէր։

—Ուրեմն որոշուած լինցած է, ըսաւ Նօէլ։ Զքեզ վար դնեմ։ Կարծեմ ճերմակեղէն չունիս։ Ստակ տամ որ գնես։ Սկիդները, տիսը երեսուն ֆրանք պիտի չահիս իմ տանս մէջ։ Բու խուցդ առաջնորդեմ զքեզ, անմիջապէս գործի կ'սկսիս։ Տընիզ, որուն կ'ըսպասեմ, ընելիքդ ցոյց պիտի տայ քեզ։

Եւ Ֆէրնանտ, երջանկութենէն սրտաբորոտ, հետեւելով նմա։

—Օրհնեալ ըլլաս, պարոն երէց, օրհնեալ ըլլաս կը մրմնջէր։

Այսպէս ահա տեղաւորուած էր։ Իր կեանքը պիտի շարունակուէր եւ թերեւս վերջնաբար հոն ուր սահած էր իր երիտասարդութիւնը։

Որպէս զի մեր պատմութեան մէջ բաց չի մնայ, պարտաւոր ենք համառօտիւ պատմել ինչ որ անցած դարձած էր ի Պէրժերոս, կոմսուհւոյն անհետացումէն ի վեր։

Քիչ բան տեղի ունեցած էր արդէն։ Կեանքն հանդարտ եւ միօրինակ եղած էր անդ։ Ֆէրնանտի յիշատակը, տարիներու հոլովմամբ, հեռանալով հանդերձ, սրտերու խորը մնացած էր։ տեսակ մը վշտով խառն յիշատակ՝ բնաւին նման այնմ զոր պիտի թողուր հէգ կնոջ մահը։ Այս տարօրինակ դիպաց վրայ սաւառնող գաղտնիքը աւելի կսկծեցուցիչ կը դարձուէր յիշատակն, եւ վիշտն՝ աւելի դառն։

Տղայք մեծցած էին։

Նօէլ եւ Անտրէ գուրգուրանօք կը սիրէին զիրար։ Բայց Նօէլ՝ Վիլլատոնի կողմէ գտած տղուն նկատմամբ զգուշական ընթացք մը բռնած էր։ Շատ կը փափաքէր անցեալը մոռնալ, բայց իր կարողութենէն վեր էր այն։ Ռընօտիէի անոր հայրն ըլլալն երեւան ելլելէն ի վեր, բնաւ համբուրած չէր այդ տղան, բնա՛ւ։

Մինակ իր ազնիւ բնաւորութիւնը թոյլ չէր տար նմա՝ կոչտ շարժումներ ունենալու։ Չէր մերժած ո՛չ մէկ խնամք որուն պէտք կունենար Նօէլ։ Բայց իր սիրտը գոց էր գորովանաց առջեւ եւ Անտրէի համար միայն զեղումներ կունենար։ Ցորքան մանկութեան մէջ մնացած էին, երկու եղբարք չէին կրցած զանազանել այդ երկու կիրսլ գորովը։ Շատ անգամներ սակայն, երբ Նօէլ վրայ կը հասնէր որ կոմսը Անտրէն կը համբուրէր ու կը շուայլէր նմա գգուանքներ որոց մասին ժլատ էր իրեն նկատմամբ, կը հարցուներ։

—Հայրիկ, դա ինչո՞ւ համար չես համբուրեր։

Սկիդները, Վիլլատոն պատասխանած էր։

—Բու տարիքդ պղտիկները չեն համբուրեր։

—Ընել է, երբ որ մեծնամ, այն ատեն։

—Այո՛։

Երբ մեծցաւ, նոյն բանը եղաւ, և տարիքին հետ հասնելով նաեւ խորհրդածելու կարողութիւն, Նօէլ այլ եւս ոչինչ հարցուց։ Սակայն իւր բնաւորութիւնը կրեց անոր հետեւանքը։ Տրտմութիւն մը պատեց զինքը։ Այլ եւս չխաղաց։ Իր ամբողջ ժամանակն ուսման կը նուիրէր։ Եւ ճիշդ, կեանքն այսպէս սրտին մեկուսացմանը մէջ սահելուն պատճառաւ, միտքն աւելի զօրացաւ, եւ պարտաւոր ըլլալով ինքնիրմով ապրիլ, չմոռցաւ իր մանկութեան պարագայները ու մօրն յիշատակը կենդանի մնաց հոգւոյն մէջ, ո՛չ միայն սոսկ յիշատակն, այլ եւ անոր վարքերու մեծ ու փոքր ամէն պարագայք։

Քանի՛ քանի՛ անգամներ մտքին մէջ վերակենդանացած էր այն վայրկեանն յորում հայրը զինքն հարցաքննած էր, անկողնոյն մէջ, Ռընօտիէի ու Ֆէրնանտի խօսակցութեան վրայօք։ Ո՛հ, ինչպէս իր աչքին առջեւն էր դեռ այդ տեսարանն եւ ինչպէ՛ս կը յոգնեցուներ իր մանկական երեւակայութիւնը։

Տակաւին չէր հասկնար թէ ի՞նչ կը նշանակէր այն։

Օրին մէկը պիտի հասկնար։

Երկու եղբարք յաջորդաբար իրենց ուսումն առին Օրլէանի մէջ։ Ցեղոյ, Անտրէ իրաւաբանական դասերու հետեւեցաւ ի Բարիզ։ Ֆէրնանտի Սէրտոն մնած թուականին երեսուն տարեկան էր։ Փաստաբանական վկայագիր ունէր։

Նօէլ, իւր ցուրտ եւ անդգայ երիտասարդութենէն տաղտկացած, ուզած էր կղերական ասպարէզը մանել։

Կատարեալ երիտասարդ մը եղած ըլլալով, ընտրած էր իր հօր բնաղդական հեռացումն։ Եւ անցելոյն ողբերգական տեսարանը ծածանելով միշտ իր յիշողութեանը մէջ—նոյն իսկ իր անկատար ձեւերով—ընտրած էր թէ ուսկից ծագում առած էր այդ հեռացումը։

Տխրութիւն եւ յուսահատութիւն ուղղակի քահանայութեան առաջնորդեցին զինքը։ Պ. Վիլլատոն չընդդիմացաւ։ Նօէլ իր ուսումն ստացաւ Օրլէանի կղերանոցին մէջ։ Տեղւոյն փոխերէց անուանուելէ յետոյ, Սէրտոնի երէցութեան աթոռը պարապ մնացած ըլլալով, զայն խնդրեց եւ ստացաւ։ Փառասէր չէր բնաւին։ Այնտեղ ծնած էր։ կ'ուզէր այնտեղ մեռնիլ, իր շուրջը կարելի եղածին չափ բարիք սփռելէ յետոյ։ Ասկից զատ, Սալօնեը, Սէրտոն, Պէրժերոս, այդ վայրեր աւելի մօտանց կը յիշեցուներէին նմա իր մայրը եւ ի մի բան ֆրանսական լրագրքը իրենց գերման պաշտօնակիցներուն։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ ՍՈՒՐՀԱՆՈՑԱԿԻ

Լոնդոն, 31 դեկտ.—Լորտ Սալիսբրիի համար կ'ըսուի թէ ծանրապէս հիւանդ պառկած է իւր ապարանքին մէջ՝ ի Հաթֆիլտ-Հաուզ։

—Լէյպցիգ (Գերմանիա), 31.—Ամբաստանեալ Ընկերվարականաց դատաստանը վերջացաւ։ Քառասուն երեք ամբաստանեալք, ընդ որս Գ. Պէբէլ Ընկերվարական կուսակցապետն, անպարտ արձակեցան, և միւս ամբաստանեալք 15 օրէն մինչեւ ութ ամսոյ բանտարկութեան դատապարտեցան։

—Պերլին, 31.—Փրէսէյ Զայթունգ Ամէնէ կ'իմանայ թէ Տքթ. Փեթերս, որոյ մահը քանիցս խմաց արուեցաւ՝ քաջառողջ է։

—Փարիզ, 31.—Օպոքէ (Կարմիր Ծով) առնուած լրոյ նայելով, երկու ֆրանսացի Միսիոնարք սպաննուած են ընդ մէջ Ճէլլայի և Հարարի։ Ուրիշ տեղեկութիւն չկայ։

—Փարիզ, 31.—Ինֆլուէնցան հոս կը թեթեւնայ, բայց ընդ հակառակն կը սաստկանայ ի Թուլուզ, ի Կրենոպլ և յԱյաչիո։

—Սոֆիա, 31.—Պուլկարիոյ և Անգլիոյ միջեւ առեւտրական առժամանակեայ դաշնագիր մը ստորագրեցաւ, որ 1890 փետր.էն սկսեալ երկու տարւոյ պայմանաժամ ունի։

—Հաւոյ, 31.—Ցերութեանց դեսպանք իրենց տիկնայց հետ երեկ արքայական պալատը գնացին և թագաւորէն ու թագուհւոյն հետ տեսակցեցան։ Նափոլիի իշխանն եւս (Խտալիոյ գահաժառանգը) ներկայ էր, բայց պաշտօնական բանախօսութիւն չեղաւ։

—Վիեննա, 31.—Կը հերքուի այն լուրը թէ Աւստրիոյ և Հունգարիոյ երկաթուղեաց ընդհանուր տնօրէնն հրաժարական մատուցեր է։

—Փէշտ, 31.—Պոհեմիոյ Նահանգային ժողովին գերման երեսփոխանաց հրաժարման վրայ, նոր ընտրութիւնք կատարեցան ի ձեռն գաւառական ժողովոց։ Գերմանաց ընտրական կեդրոնական մասնախմբին ընտրելիք վերընտրեցան այս անդամ եւս, որպէս ընտրուած էին վերջին անգամն, իբրեւ բոլոր չեկ մեծամասնութեան արարքներուն դէմ։

—Փէթերսպուրգ և Մոսքուա քաղաքաց միջեւ հեռաձայն մը հաստատեցաւ։

—Սրուփչինսն վաւերացուց 40 միլիոն ֆր.ի փոխառութիւնը, զոր սերպ կառավարութիւնը կ'առաջարկէր, կարգադրելու համար երկաթուղեաց և աղի մենավաճառին շահագործումը, զորս օտար ընկերութիւններէ ետ առած է, և Սերպիոյ հանրային պարքը վերցնելու համար։

—Դահլիրէէ առ Թայմս կը հեռագրուի թէ տարապարհակի ջնջման փոխարէն կալուածատրոց վրայ եղած յաւելումը Ֆէհլլահ ժողովուրդն այժմէն իսկ կ'անուանէ «Ֆրանսական

(Շարունակի)

տուլքը», քանի որ այս յաւելուած որոշուեցաւ Ֆրանսայի կառավարութեան եգիպտական առանձնաշնորհեալ պարտուց տակոսին զեղչման չհաւանելուն պատճառաւ։ Թղթակիցը կը յարէ թէ Ֆրանսայի այս բացասական ընթացքը քաղաքականապէս օգտակար է անդլիական ազդեցութեան, թէեւ ֆնսարեր է ընկի ժողովրդեան։

Ի ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԴՍ

Ալեքսանդր նահագին Պերմինկիմ քաղաքին մօտ երկաթուղւոյ գծի մը վրայ սրսաչարժ դէպք մը տեղի ունեցաւ։ Փոքրիկ աղջիկ մը երկաթեայ գծին ուղղութեամբ կը քալէր, երբ տեսաւ որ երկամի մը վերցուած է։ Նոյն վայրկենին լսեց լիաշունչ սուրացող կառավարի մը շառաչիւնն, որ նոյն գծի վրայէն պիտի անցնէր։ Կառչելով թէ ազէտ մը անխուսափելի է և նշան տալու ուրիշ միջոց չգտնելով, մտացի աղջիկը չվարանեցաւ իւր կարմիր ֆանէլայէ չրջագգեստը պատռել և կտորը ձեռքը բռնած գլուխն վերայ՝ կառավարին ընդ առաջ վազեց, իւր բոլոր զօրութեամբ պռռալով որ կայնեցնեն։ Մեքենավարն հասկցաւ այս կարմիր նշան, որովհետեւ կառավարոյ ընթացքը կասեցնող նշանները կարմիր են, և անմիջապէս ետ դարձուց կառախումբն, որ յաջուածքէն քանի մը մէթր անդին կանգ առաւ։ Ուղեւորք հոն խմնուելով աղջկան պատրաստամտութիւնն և անձնուիրութիւնն, որուն պարտական էին իրենց կեանքն, իրենց մէջ հանգանակութիւն մ'բրին, որոյ արդիւնքով աղջիկը կարող է չնչել ոչ միայն ֆանէլայէ նոր չրջագգեստ մը, այլ ամրողջ քանի մը ձեռք մեծաքսեղէն հագուստներ՝ եթէ ուզէ։

ԱԶԳԱՑԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Քաղաքական ժողովն ի Նիսա գումարեցաւ երեկ ի Բերլին անդրկովկասեան Զաքթիոյ ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և զրաղեցաւ ներքին ու յարաբերական այլ և այլ խնդիրներով։

Ժողովն ի միջի այլոց նկատողութեան առաւ Դատական նախարարութեան պաշտօնագիրն, որ կը հաղորդէր Ներքին գործոց նախարարութեան մէկ տնօրինութիւնը Ա.դ պաշտօնագրով, ինչպէս երեկ հաստատեցինք, կը յանձնարարուէր առժամեայ կերպով փակել բոլոր ազգ. վարժարաններն, մինչեւ որ անհետին մայրաքաղաքիս մէջ տիրող այլ եւ այլ հիւանդութիւնք։ Միանգամայն ծանուցանել թաղական խորհրդոց որ հարկ եղած ազդարարութիւնն ընեն թաղեցիներու, որպէս զի երբ տան մը մէջ փոդացաւ, կարմրախտ և այլն պատահի՝ խղեն տան յարաբերութիւն այդ տան բնակչաց հետ, այդ տխուր մեռնողներու կամ ապաքինողներու բոլոր անձնական կարասիներն ու գոյքերն այրեն և տանց մէջ հիանալիական միջոցներ ձեռք առնուն ա.դ. ՖՇՆԿՈՎ և ԽԸԼԱԼԱ-ԿԸ դրով։ Ժողովն որոշեց այս տնօրինութիւնը, յատուկ չրջարերական մը, ծանուցանել մայրաքաղաքիս բոլոր թաղական խորհրդոց։

Պատրիարքական Փոխանորդ Գեր. Ներսէս Ծ. վարդապետ Ալշանեան երեկ ի Բերա անդրկովկասի, Ֆրանսական, դերմանական, աւստրիական և իտալական դեսպանատունները դնաց և եւրոպական նոր Տարւոյն առթիւ շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ։

Ռուսական Խորհուրդն եւ Ռուսական Ակումն երեկ ի նիստ գումարեցան Կէսի Փաշայի նկեղեցւոյ խորհրդարանին մէջ եւ ձեռնարկեցին Ռուսական Ակումի կազմակերպութեան։ Ակումը հինգ հիւղերու պիտի բաժնուի, Հայերէն հին լեզուի, Հայերէն նոր լեզուի, Պատմական, Հնախօսական և Ցեղագրական ճիւղ անուանեալ։

Իւրաքանչիւր ճիւղ վեցական անդամ պիտի բաղկանայ, որով Ռուսական Ակումի անդամոց թիւն երեսուն պիտի ըլլայ։ Երեկի նստին մէջ ընտրեալաց ցանկ մը պատրաստուեցաւ, որ քսան եօթն տուն միայն կը պարունակէր և որոշուեցաւ որ Ռուսական Ակումը, յառաջիկայ երեքշաբթի օր ի նիստ գումարուելով ամբողջացնէ այդ ցանկն և բերէ Ռուսական Խորհրդոյ, ենթարկուելու համար Քաղաքական ժողովոյ վաւերացման։

Ռուսական Ակումի անդամներէն Գեր. Գարեգին Եպիսկոպոս Սբսանձեանց հրաժարած ըլլալով, մերժուեցաւ այդ հրաժարական եւ որոշուեցաւ հրաւիրել զն. Գերապատուութիւն որ ներկայ գտնուի Ակումի յառաջիկայ նստին։

Սեպտ. ազրիլից լսում ենք, որ «Հայերէն գրքեր հրատարակող ընկերութիւնն» որոշել է տպագրել հանդուցեալ Ստեփաննոս Պալասանեանի «Հայոց պատմութեան» ձեռնարկը։ Ընկերութիւնը վճարել է հանգուցեալի ժառանգներին 750 ռուբլի իբր վարձատրութիւն՝ այդ աշխատանքը 2400 օրինակ տպագրելու պայմանով։ Ընկերութեան խմբագրական մասնաժողովն որոշել է «Հայոց պատմութիւնը» հրատարակել ծանօթութիւններով, որոնք իրրեւ յաւելուած կ'կցուին գրքի վերջին։ (Արշալոյս)

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութիւնն որոշած է այս տարի պարահանդէս մը տալ ի Բերա։ Ընկերութեան դլխաւոր անդամուհիք և կարդադիր մասնախմբի անդամք երեկ նախնական դումարում մը ունեցան ի Դալաթիա, եւ միաձայնութեամբ նախագահ հաչակեցին Ուենճեան Վսեմ. Աբիկ էֆէնտին։ Յետոյ, դիւանի կազմութիւնը կատարուեցաւ հետեւեալ կերպով։

Պատուոյ. Վսեմ. Իլիաս էֆ. Զայեան
Գանձապետ. » Սեպուհ պէյ Մաքսուտ
Քարտուղար. Մեծ. Յովհ. էֆ. Թորոսեան
Դեր-քարտուղար » Տր. Եղուպէսեան էֆէնտի

Կարգադիր մասնախումբն իր մէջէն յանձնաժողով մը կազմեց, որ պիտի զբաղի Պարահանդէսի կազմակերպութեամբը։

Յետոյ երեկի դումարման, Տիկնանց պատգամաւորութիւն մը պարակական դեսպանատունն երթալով, ի Պոլիս, Վսեմ. Մերոյ Մոհսին Խանի հովանաւորութիւնը խնդրեց։ Վսեմ. դեսպանն՝ իր ծանօթ ազնուութեամբ և մարդասիրութեամբ՝ յօժարեցաւ իր հովանաւորութեան ներքեւ առնուլ Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութեան պարահանդէսն։

Պարահանդէսը տեղի պիտի ունենայ 1890 փետր. 8 20ի երեկոյին։

Կարգադիր մասնախմբի և Յանձնաժողովոյ անդամոց անուանց ցուցակը պիտի հրատարակենք վաղուան թերթով։

Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է չորրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան շընորհել Իպսիլի (Ռումանիոյ) հոյապէտ հանրաւաւոր վաճառականներէն և նուաստարդ արիներէն Բիւզանդ էֆ. Իւզբերեանի, որ արդէն վեց ամիս առաջ չորրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան ընդունած էր։ Կայսերական այս կրկին վարձատրութիւնը բարձրագոյն գնահատումմ'են այն մեծ ծառայութեանց դէմ իւզբերեան էֆէնտի կը մատուցանէ Ռումանիոյ մէջ օսմանեան վաճառականութեան և ճարտարարուեստոյ։

ԿՈՐՈՒՍՏ ՄԸ

Կը ծանուցանեմ արդէն հասարակութեան թէ երեկ իրիկուն, ժամը կէսին մէջտեղերը, Ասմա Ալիքը Կէրեզ խանն մինչեւ Սիրբէֆիի կայարանը գտնուող ճանրուն վրայ կոտրեցուած եմ թղթատանակ մը որ կը պարունակէր 5600 ղրշի պարտատուրհակ մը, իմ անուանս ձեւ եղած, նոյնպէս ուրիշ երեք պարտատուրհակներ, քանի մը հեռագրեր, նամակներ, և այլեւայլք։

Ներկայիս կը խնդրեմ որ կորուսեալ թղթատանակս գտնող անձը բարեհաճի բերել զայն ի Պոլիս, Կէրեզ խան կամ Վիթալիս խան, ուր կը գտնուիմ։ Արժանաւոր պարգեւ մը պիտի տրուի բերողին։

ԳՐԻԳՈՐ ԲԷՕԼԷԵԱՆ

21 դեկտ. 1889 — 1—3

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՍՏԻՃԱՆԷ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՆՇԱՆՔ

Սանիկի երկրորդ. ատիճան տրուեցաւ Հաճի Զէքի պէյի, դեր-տնօրէն Սպարապետի Դրան ամրութեանց եւ չինութեանց պաշտօնատան երկրորդ ճիւղի հաշուակալութեան բաժնին։

Սալոնիկի ատիճան՝ Պէրութի Սաֆիթիա դուռակին դարձագամ Նազիֆ էֆէնտիի եւ Գոսովոյի Գարա Թոդա դուռակին դարձագամ Խմայիլ Հաղդը էֆէնտիի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Թնդանօթարանի զինուորական նուագածուաց հաղարապետ Մէհմէտ Թաֆէտտին պէյի։

Երկրորդ կարգի Շէֆգատ՝ Լոնտոնի գերմանական դեսպան Հաճիէլա կոմսին ազգական։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱՆԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Թաղական Դ. չրջանակին մէջ գտնուած բոլոր նախնական վարժարանք երեկ փակուեցան։

Այս չորթու Պէշիքթաշի մէջ չորս մահէր պատահած են կարմրախտէ։ Թաղական Տոքթ. Ղահան պէյ չրջնութիւններ կատարած և առողջապահական միջոցներ ձեռք առած է։ Թաղական Խորհուրդը հրամայեց այն անձանց, որք անկարող են զայնս դրամով դնելու։

Հէնէֆէ ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ Հայոց Հոգեւոր Ատեանի վարժարանին վրայ, ուր չորս հարիւր աշակերտք կը զբաղուին և որ տակաւին փակուած չէ։

* * *

Ադրիանուպոլսէն կը դրեն թէ տեղական բժիշկները նկատելով որ Արեւելեան Ռումէլիէն և Պուլկարիայէն, ուր ինֆլուէնցան ճարակած է, ամեն օր կու տարի առաջ 6300 ոսկի ծախք հաշուած էր, սակայն արդի կուսակալին ձեռք առած խնայողութեանց շնորհիւ, կարելի պիտի ըլլայ մաքրել այդ ճանիճեն 3000 ոսկւոյ ծախքով մը։

—Զմիւռնիոյ կազմ. ընկերութեան և թաղապետութեան միջեւ անհամաձայնութիւն մը ծագած ըլլալով, թաղապետութիւնը մուտքիր է եղեր գիշերները քարիւղով լուսաւորել քաղաքը։

—Ռուսական դեսպանուհի Տիկին Նէլիսով երկի մայրաքաղաքս ժամանեց արեւելեան ձեւընթացքով։

—Եղեռնագործ ատեանն երեկ զբաղեցաւ Եուսուֆեան խանի մէջ պատահած գողութեան դէպքի դատովն։ Ամբաստանեալներէ սարաֆ Մարգար, որ ի բացակայութեան չորս տարուան չղթայակապ աշխատութեան դատապարտուած էր, ձերբակալուած ըլլալով, դատարան բերուած էր։ Նոյնպէս, դատարան բերուած էին սարիրէ Նիկոդոս իբրեւ գողօնաֆագայ և սարիրէ Սարգիս, որ այդ գողոնները գլխնալով գնած էր։ Դատն ուրիշ օրուան յետաձգուեցաւ, որովհետեւ հարկ դատուեցաւ լսել մեկ քանի վկայներ։

—Սարա Պէնանտի ամուսնոյն Պ. Սրիսթիա Տամալայի մարմնոյն Բարիզէն Շերա փոխադրուելէ է, հանգուցելոյն մոր փափագանաց համաձայն, և իրենց ընտանեկան դամբարանին մօտ ամփոփուելէ է, հօրը գերեզմանին քով։

ՀՍՃԵԼԻ ԷԼՍ-ԺԱՄ ՄԸ

Փոքանակի աչքէ անցուցնելով ՊՕՆ ՄԱՐԵՆԷ վաճառատուները, սքանչացանք այն դիմաթական տեսարանին վրայ զոր իր ճեմելիքներովը կը պարզէ յաչս գնողին, հազար տեսակ բարիգեան նորելուկներու չեղչակուումամբ ուր վայելչութիւնը միացած է օգտակարութեան, միանգամայն տակն քսակներու մատչելի գներով։

Մեր ընթերցողներէն անոնք որք չուարած են կաղանդչէլի մը ընտրութեան համար, կրնան չատ հաճելի էջ ժամ մը անցուցնել այդ ընդարձակ վաճառատանց մէջ որք պատչին տեղը կը դրաւեն ի մայրաքաղաքիս թէ՛ իրենց ապրանաց ընտրութեամբ և թէ՛ գներուն չափաւորութեամբ։ Հոն պիտի գտնեն ինչ որ կարելի և երեւակայելի է։

ՊՕՆ ՄԱՐԵՆԷ իր ճեմելիքներուն մէջ ժողոված չէր ամէն տեսակ առարկայներու այսչափ ահագին, այսչափ հարուստ և այսչափ այլազան մթերք մը։ Գոհութեամբ կը գիտուի թէ այդ հասարակութեան Տնօրինութիւնն ոչ մէկ բան խնայած է գոհացնելու համար իր յաճախորդաց հաճակները։

Քրեսի գէներալ	Ոսմ.	»	8 20
Կանք ալ Գանա	»	»	7 5
Սոս. Շանտ է վաթօր	»	»	4 26
Թրամուէյ	»	»	467 1/2
Բուռմէլի երկաթուղի		Ֆր.	73 50
Ոգպիկանան ալ Բրիսրիթէ		»	— —
Բանկնթուղի Լամբոմի			121 1/2

ԸՆԹԱՑԵՔ ԳՐԱՏՈՅ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	...	100
20 ֆրանքնոց	»	...	87 27
Անգլիական ոսկի	»	...	110 15
Իմպերիալ	»	...	90 25
Քրիմիդ	»	...	51 10
Բուպլի թղթադրամ	»	...	8 47
» արծաթ	»	...	77 25
Մէճ. արծաթ (տարբ.)	»	...	168 10
Վենոց	»	...	103 10
Հինգնոց	»	...	103 10
Մեթալիք	»	...	100
Թաղիթէ	»	...	7 30

ՏՕՔԹՕՐ Դ. ԳԱՄՊԱՐԵԱՆ

Ակիւտարէն փոխադրուած է ի Բերա Պէլեան փողոց թիւ 9։

Երեքշաբթի, հինգշաբթի և չաբաթ օրերը կէս օրէն վերջ իւր բնակարանը կ'ընդունի հիւանդներն և երեքշաբթի օրեր ձրիարար կը դարմանէ աղքատները։

Նաեւ ըստ առաջնոյն և Սկիւտար կը գտնուի առաւօտներն մինչ կէս օր։

968

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԷՍ

ԱՐՄԱՇ, 12 դեկտ. 1889

Այս անգամ թղթակցութիւնս կրկին երեւոյթ ունի, ուրախութեան և տխրութեան։

Արմաշու միարանական ուխտն իւր երախտագիտութեան ամենախորին հաւատիքն զոր կը տածէ կաթոգին ոգւոյ առ Վեհափառ Հայրապետն ամենայն Հայոց, ցոյց տալու համար մեծահանդէս տօնեց ամսոյս 7ին Տ. Տ. Մակար սրբազնագոյն Կաթողիկոսի անուան տօնախմբութիւնը։ Դպրեվանքս ժառանգաւոր սանունք և հայոյն մխիթարեանական ուխտս մի առ մի փութաց ի համբոյր աջոյն փոխ վանահայր Գեր. Տ. Մաղաքիա Սրբազան Հօր, և խնդրեց իւր օրհնութիւնն ի դիմաց Վեհափառ Հայրապետի, որպ ապրիլ ուստ գործոց ինքն իսկ Օրմանեան Սրբազան ախանատես եղած է յիշեալներն և է վրայ հաւատարիմ, այն անհուն սիրոյն զոր Նորին Ս. Օծութեան գորովազութիւն սիրոյն ազգին նկատմամբ կատարելապէս ունի։

Ահա այս երախտագիտական զգացմամբք Սրմաշու դպրեվանքն իւր ուսուցիչն ու սաներով Ամենայն Հայոց Հայրապետի անուան տարեգարձի յիշատակութեան առթիւ մինչ ուրախութեամբ համակուած էր, և ահա Աչքենէ երեկոյեան դէմ իւր բոմբարներ կը հաներ և ամենուն սիրտ սիրութեամբ կը վարակէր գուժելով, թէ «մեծաւ Տոքթ. Օրմանեան, սիրեցեալ եղբայր Տ. Մաղաքիա Սրբազանի, սիրեցեալ զաւակ ազգին Հայոց։ Անմոռանալի էր այն տուգն ու թախիծ որ յանկարծ պատեցաւ։ Միաբանական ուխտն ու դպրեվանուց սաներն որք առաւօտուն ցնծագին եռանդեամբ չնորհաւորի փութացած էին առ Նորին Գերապատուութիւն՝ մաղթելով երկարութիւն կենաց Հայրապետին Ամենայն Հայոց, երեկոյին այսպէս գժբաղդութիւն ունեցան իրենց սրտին մտրմոքն ու կսկիծ արտասուագին գալ մատուցանել առ վշտաբեկ սիրեցեալն իւրանց՝ այն է բարեխնամ Պատր. փոխ-վանահայր ուխտին և տեսուչն դպրեվանուց։

Արմաշու միարանական ուխտն և իւր սաներ իրենց տխուր պարտականութիւնն ի մխիթարութիւն Գեր. Սրբազանի կատարելէ յետոյ, փութաց իւր հոգեւոր պարտքն եւս հանդիսաւորապէս կատարել անդ ի տաճարի ամենորհնեալ Տէրամարն՝ չարախտեան Ս. Աստուածածնի։ Կիրակի առաւօտ վանուցս մատակարարութեան տեսուչ Գերաշնորհ Տ. Ներսէս վարդապետ՝ Ս. Պատարագ մատուցանելով մասնակից հանդիսաւ հոգւոյն հանգուցեալ տոքթորի։ ի ժամու հոգեհանգիստեան պաշտաման, որ չքեղապէս կատարեցաւ, ի ներկայութեան խուռն բազմութեան։ Խորանն Տիրամօր կը փոդոզէր լուսապայլ, և Մայրն ողորմութեան գորովագութ իմն աչօք մխիթարութիւն կը ներշնչէր որոց սիրտք խանդաղատ էին ի լուր այն չեչտերուն, զոր նոր կորսուած մը կ'արտասանէր դպրեվանուց փոխ-տեսուչ Տ. Եղնիկ վարդապետ Գալրակեան, ատենաբանելով և մի առ մի յիշելով իւր վայ ականատես՝ հանգուցելոյն բարեմասնութիւններն և ծառայութիւններն զորս իւր հաւատարիմ բժիշկ մատոյց ազգին և ցուցադրեցաւ մարդկութեան։ Պերճախօս դասնանականը կը կնքէր այսպէս. «Ուրեմն և դուք՝ ով Սրբազան Հայր, դուք որ այժմ ի խոր սուգ համակուած էք, գիտէք արդէն թէ կարողութենէս վեր է և մինչեւ իսկ յաւակնութիւն՝ բանս մխիթարութեան բարբառել առ ձեզ։ Դուք ունիք պաշտօն սրբելու այն արցունքներ, որք կը հոսին տխրագոյն սրտերէ։ Դուք էք որ տրամութեան և վշտաց ալեծուփ ծովին մէջ յուսահատ մարդուն աչխարհի Փրկին ձեռքէն բռնելով մատնանիշ ի Խաչն փրկութիւնն կ'առաջնորդէք։ Դուք էք որ Հոգին Սուրբ իւր միակ մխիթարիչ և սիրիչ առաքելանց նոցա որք կը հեծեն ի վիշտս, բազկատարած կը կոչէք յոգնականութիւն։ Դուք էք որ կը բարբառիք հանգարտ յուսկն նոցա, որք ի խաւարի և ի սուտերս մահու կը դեգերին և կը գոչէք անվեհեր.—ո՞ւր է մահ յաղթութիւնդ, ո՞ւր է խայթոց քո։ Դուք էք որ իւր աւետարէր հրեշտակ թեւատարած կը սաւառնիք միշտ և կը մինչեւ յանկնչս Իսրայելի։ «Յարեաւ Տէր, և լուծաւ մահ»։ Այսպէս, սրբազան, և ոչ իսկ կը մտարերեմ մխիթարութեան բառս արտասանել, վասն զի երբ Աստուած կը խօսի, մարդն ապ ի բերան կը լռէ։ Միայն խօսք մը, հակիրճ խօսք մը, զոր յԱստուածաշունչ ուսած եմք, ի դիմաց միարանական ուխտիս և ի դիմաց ժառանգաւոր վշտահար սանուցդ արտասանել կը համարձակիմ յատնելի ժողովրդեանս։ «Եղիցի կամք Տեառն Օրհնեալ։»

Սոյն գարմանական յետոյ որ կը վերջանայ յատուկ բարեմաղթութեամբք առ Նորին սրբազնագոյն Սրբազնութիւնն և Օրմանեան բարեհամբաւ գերդաստանն և զկնի աւարման ժամերգութեան, միաբանական ուխտս և դպրեվանուց սանք մի առ մի փութացին ի վեհարան ի համբոյր սրբոյ աջոյն Նորինգերապատուութեան, որ ճամբեցին օրհնեց լիարերան մասնաւորաբար և շնորհակալութիւն յայտնեց, որք սրտաբուխ անկեղծ սիրով կցորդ ու հաղորդ էին իւր վշտացն ու ցաւոց։

Մեք եւս իբրեւ ներկայ սոյն տխուր արարողութեան և կարի ի մի զգածուած՝ չեմք վարանիր հրապարակաւ յայտնելոյ սրտակցութիւնս առ Նորին Սրբազնութիւն, և երկար կեանք մաղթել։ Միւրեալի է որ Ամենեցուն թարգման հանդիսանալով Արմաշու միաբանական ուխտին ու սանուց սոյն զգացմանց, որք կը բխին յանուն երախտագիտութեան, հանի ամրոյ Հայոց ազգին զոյնս հաղորդել, որով և վայելել միաբանութեան օրհնութիւնն ու արաւեանդ սէրն համակրանաց առ այս իւր շնորհ հրատարակութեան։

ՆԱՀԱՊԵՏ

ԱՐԱՐԿԵՐ, 23 նոյմ.

Տփխիսու Մշակ լրագրէն արտատպած հետ յօդուած մը ազգաշահ թերթիդ 7 հոկտ. ամսաթիւ և 1720 համարին մէջ, Յօդուածը կ'սէր, թէ բնիկ Արարկիրցի պառաւ կին մը, զոր եթէ կը ճանաչէմ, հոգւոյ հովութեանս յանձնեալ վարուեր գիւղամիջի Կռանի անուն գիւղին ըլլալը է՝ Սիմիկեան հանգուցեալ Մ. Եղիայի կին եւ անուն 75 տարեկան գրեթէ, նորա խմբագրատուն երեւցեր է յանկարծ ամենաղորեալի վճռակի մէջ եւ պատմեր է, թէ երգին մէջ սուրբեր տեսեր է պատուիրող՝ որ ուսուցնարան մը շինէ, թէ այդ օրէն այդ կինը ինքզինքը նուիրեր է իր տեսած երազի բարեգործման ջանքերուն՝ եւ իր հաւաքած մէջեցներով մի դպրոց շինել գիւղին մէջ, թէ այդ նպատակաւ շրջեր է Թուրքիոյ զանազան կողմերը և ի կ. Պոլիս, թէ փոքր հաւաքելով յղեր է զայն առ տեղական առաջնորդն ազգի համար, թէ յայտներ են նմա, որ այդ հաւաքած ոսկը չէ բաւ, ուստի և Ռուսատան անցեր է՝ համոզուած թէ հոն մեծ յաջողութիւն կ'ունենայ, թէ համակրուսեր է իր կոնդակներն ու անցագիրը, և թէ ոչ տեղ ունի քնելու, ոչ փող ունի ձեռքը և ոչ ալ գիտէ՝ թէ առ ո՞ պէտք է դիմել։»

Այս պատմութեան իրրեւ մերձաւորապէս գիտակ՝ կը փութամ առաջիկ նոր կարիս պարզել եղելութիւնն ի չնորհիւն ազգասոյց։

Այդ կին իւր գիւղին մէջ զիւր այրը մահուանէ կորուսանելէն յետոյ՝ յեղի ատիճան չքաւորութեան մատնուած, կատարեալ հնարամիտ կրթութեան մասին ազգին մէջ տիրող փոյթն ու եռանդն ի հեռուստ ուսումնասիրելու չպիտ, հագիւ ուրեմն ինքզինքը կ. Պոլիս կը նետէ և կը դիմէ յԱգգ. Պատրիարքական արժանայիշատակ Ներսէս Ս. Պատրիարքի օրով, որ իմ գրաւոր վկայութեանս վերայ թէ 18 տներէ բաղկացեալ այդ կանի գիւղ իւր ուսի հատ անչափաս մանկունքը կրթելու համար կարօտ է ազգոյնոց օժանդակութեան՝ կոնդակ մը կուտայ չրջարերական ի հանգանակութիւն 5 նոյեմ. 1883 թուականաւ։ Տիկին նա այդ կոնդակաւ երեք ամիս կ. Պոլիս չրջելէն ու հանգանակելէն յետոյ՝ ժապաւենեալ տուփարն ու կոնդակը կը կորուսանէ, ուստի և վերջին ձեռք կ'առնու Պատրիարքարանի դուռը։

Տ. Ներսէս Սրբազան կը կրկնէ զիւր կոնդակ, ինչպէս և ի դիմաց Տեառ. Գրիգոր Մեծ. Միհրան էֆ. Զօրանեան երկրորդ ժապաւենեալ տուփարի մը նախընթաց թղթին վերայ կը նշանակի վերոյիշեալ կորստեան պատմութիւնը և փետ. 1884 թուականաւ։ Եւ կը յաւելու միանգամայն, «Տեառ. Գրիգոր սոյն նոր տուփարն յանձնեց առ ի չարաչարութիւն հանգանակութեան։ և պատչաճ գտաց օրինակել ի սոյն տուփարի, կրուսեալ տուփարին միջոցաւ կատարուած հանգանակութեան հաշուի, զոր մինչեւ Տիկին Էր ալրաբ-բիեանց ներկայեց Պատրիարքարանին տարեգրեալ ցուցակաւ մը»։ Յուցակը կը բովանդակի մինչ հազար զրշի կլորիկ գումար մը։

Տիկինը նոր կոնդակ և նոր տուփար ի ձեռին՝ կը յարատեւէ չէմիկ կ. Պոլիս և Թուրքիոյ զանազան կողմերը, փոդ կը հաւաքէ՝ առանց հանգանակող քաղաքին պաշտօնական ոեւէ մարմնոյ ստորագրութեամբ վաւերել տալու տուփարը, եգիպտոս ալ կ'երթայ, և անկից գառնալով Բերիոյ ճամբէն՝ Քարբերդ հանգրվանին յետոյ ուղղակի իր գիւղը կուգայ, ստանձնելը իր գրպանին մէջ, ինչպէս նաեւ քանի մը հակ վաճառք՝ զորս ալ և այլ բաղաքներ գնած էր, որպէս զի իր ընկի գիւղին եւ չրջակայից մէջ վաճառելով, փոդը չատցնէ, մինչ զի անցեալ աշնան թեմական այցելութեանս պահուն հետազօտելով գտայ՝ որ դեռ մաս մ'ապրանք անվաճառ կը մնան իր տան մէջ իր պանդոնութեանը տակ։

Ես դեռ կ. Պոլիս կը գտնուէի, երբ այս ամէնը տեղի կ'ունենար կռանի գիւղին մէջ։ ուստի ոչ ես ծանօթութիւն կրնայի ունենալ անցեալ և ոչ գաւառիս վարչութիւնը, յորոց գաղտ պահեց՝ թէ՝ Տիկինն և թէ գիւղացիք, մեզ յայնմամ անուշտ անգիտակ պատճառաւ։

Ցիրկլ հանգանակեալ գումարն էր, ինչ-

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆ

Օրթիքեօ, 31 դեկտ.

Պրազիլիոյ Տօմ Փեդրօ Կայսեր հիւանդագին վիճակը տակաւին ծանր է, և ասատկի հոգ կը պատճառէ։

(Ն. Վեհափառութիւն վերջին դէպքերէն և մանաւանդ իւր կնոջ Տոնա Թէրէզա Կայսրուհւոյն յանկարծակի մահէն մեծապէս զգածեալ էր։)

Փարիզ, 1 յունուար.

Ներքին գործոց նախարար Պ. Բոնհոմանի բարեկամք լուր հանած են թէ Պ. Թիռաս տրամադիր է նախարարութիւնը թողուլ Պ. Բոնհոմանի։

պէս Առաջնորդարանիս Դիւանատան մէջ ի պահ աւանդեալ այդ երկրորդ Կնդակն ու երկրորդ տուփերը ակներեւ ցոյց կուտան, որոց համար կը պատմէ եղեր Տիկին Սիմիկեան՝ թէ ճարման կորուսած է, որ բացարձակ սուտ է, 11,571 զրչ. ընթացիկ դրամ—արծաթ մէկթիզը քսան զրուշէն և օսմ. լիրան հարիւր զրուշէն— հետեւեալ հաշուով.

7458 զրչ. հանգանակեալ ի Կ. Պոլիս, բաց ի նուէրներէ.
2987½ » » յեգիպտոս և յԱղեքսանդրիա
1267½ » » ի Բերիա, յԱյնթապ, ի Քարբերդ և այլուր, բաց ի զանազան զպրոցական գրենոյ.

11,713 զրուշ.

Տիկին Սիմիկեան իր ուղեւորութեանը մէջ բնաւ ծախք չէ ըրած, այլ հանգանակոզք անենուրեք հոգացեր են զայդ ծախքը, որպէս զի հանգանակեալ գումարը խորել չհարիզդրի. միայն Եգիպտոսի Աղեքսանդրիայէն մինչեւ Իսկէնտէրուն ճամբու ծախք ունեցած է 142 զրշ. զոր բառնալով հանգանակեալ գումարէն, կ'ունենանք նախապէս յիշատակուած գումարը։

Ո՞ւր մնաց այդ գումար։—Անցեալ տարի հաշիւ առի, 56 լիրայի իլեր է. մնացեալն իբրեւ իրաւունք կերած է տիկին Սիմիկեան, բաց ի վաճառուն փոխանակութենէ վատած գումարէն՝ որոյ քանակը մեզ անծանօթ է և զոր նոյնպէս իւրացուցած է տիկին նաւ՝ իր նախ-անուանակցին օրինակին հետեւելով քայլ առ քայլ։

Մնացորդ գումարն այլ և այլ չափով բաշխուած է գիւղացի ազգայնոց մուրհակօք՝ տարուէ տարի տոկոս ստանալու պայմանաւ։ Զայս ալ գիւղին Թաղ Խորհուրդն ըրած է վերադարձէս յառաջ, համաձայնելով տիկին Սիմիկեանի հետ՝ որ որ ուղղպէս նոյն խորհուրդոյն յանձներ է զգումարդ՝ առանց Ազգ. Առաջնորդարանիս գիտակցութեան։

Այժմ այդ մնացորդ գումարին տարեկան տոկոսն՝ որ ութ հարիւր զրշ. է գըրեթէ, բարդուելով գիւղացի ազգայնոց կողմէն վճարեալ չորս հարիւր զրուշին վրայ, վարժապետի մը տարեթոշակը կը հատուցուի 1200 զրշ. ութ մանկունք ևեթ կարդացնելու պաշտամամբ։ Մնացեալ ժամանակը վարժապետին՝ կը վատնուի գիւղին հարեւան և անհատական, արտաքին և առանին գործերը ամենեսելու, նիւթական պիտոյքը մատակարարելու, պանդխտող գիւղացւոյ թղթակցութիւնը կատարելու։ մինչ զի եթէ խուն ինչ գիտողութիւն լինի այդ անձին նկատմամբ՝ բոլոր գիւղը դէմ կ'ելնէ։

Գիւղն արդէն 10-20 տղայք պարունակելու գպրոց մը ունի. թէև հին չենք մը՝ որ առայժմ կը բաւէ և կ'ուենայ ալ։ Նոյնպէս գիւղին եկեղեցին, որ արդէն ժողովրդեան սակաւութեանն ու նիւթապէս անբաւականութեան համար յաւուրէ քահանայ չկարէ սնուցանել, էհնեցիկ գիւղի եկեղեցւոյն հոգեւոր պաշտօնէին ձեռամբ կը մատակարարի։

Գոնէ 56 լիրայի գումարն անցեալ տարի ազգասիրեցի իւրաքանչիւրի փոխ առած գումարը հաստատուն երաշխաւորութեան ենթարկելով։

Երբ համոզուեցաւ տիկին Սիմիկեան, թէ այլ եւս այդ մնացորդ ստակէն իրեն բաժին չկայ ի ծախս, վասն զի ուրիշ բան նաւ տարուստի միջոց չունի, գաւառս վարչութեան պատ. Քաղ. Ժողովոյն գիմեց արտօնութիւն ուղելու, որ նոյն ընդհատեալ հանգանակութիւնը շարունակէ յերիզա, ի Կարին և ի Ռուսահայս։ Ժողովը ժամանակիս փափկութիւնը և հանգանակութեանդ առթիւ ծագելի տարապարտ կասկածանքն աչքի առջեւ բերելով շարտօնեց, ոչ ալ կոնդակն ու տուփերը յանձնեց նմա։ բացորոշ մերժեց նորա և ի նմանէ չհոս ակնկալութեամբ գրգռեալ գիւղացի ազգայնոց ձայնով առաջարկը։ Մինչեւ իսկ այդ Տիկին նաւ և գիւղացի ազգայնոց մէկ մասը իրենց եկեղեցին փոխելու սպառնալիք ըրին։

Ապացոյն ալ այս է, որ տիկին նաւ գնաց գաղտ չօշափել քաղաքիս Հռոմ. Հայոց Հոգեւոր Հովուին և միւրական բողոքականաց Պատուելի Երիցուն տարմադրութիւնները, թէ արդեօք մին կամ միւսը յանձնագիր կը հաճի՞ տալ վերոյիշեալ քաղաքաց և ռուսահայոց մէջ իրեն ծանօթ անձանց։ Բայց նոքա, գոհ եւ շնորհակալ եմք, նոյնպէս բացասաբար պատուէրին դնա։

Երբ այսպէս յուսարեկ ամենուստ՝ ոչ այլ ինչ հնար գտաւ՝ լրիկ մեկնեցաւ քաղաքէս։ Եւ երբ մեք գիտէինք, թէ տակաւին թրքահայոց մէջ կը դեգերի յանկարծ ձայնը կը լսուի տիկնոջդ՝ ռուսահայ թերթի մը մէջ արձագանգ գտած։

Ես կ'ըզգամ, որ տիկնդ իր ակնկալած մեծ յաջողութիւնը գտնէ պանդխտած երկիրներուն մէջ, վասն զի իր այդքան ծերութեանը մէջ այդքան ասպարէզներ կըրած անցած է անշուշտ խոնջ և վատակ. սակայն կ'ուզեմ, որ ուղղութեամբ ընթանայ, հաւատարմութեամբ գործէ և հանգանակեալ գումարն ապահովապէս իր նպատակին գործածէ՝ պաշտօնական մատնակցութեամբ։ Ուստի և կ'առաջարկեմ Մշակի ժիր և ազգանուէր խմբագրին, որ փոխանակ տեղի ունենալիք հանգանակութեան արդիւնքը Տիկին Սիմիկեանի ձեռքը տալու, ի Կ. Պոլիս դրամատէր անձի մը զրկէ, յորմէ ուղղակի Ազգ. Առաջնորդարանիս անուան վրայ փոխանագրով մը մեր ձեռքն հասնի՝ նպատակին ծառայելու պայմանաւ։ Իրաց այդ պարագայից մէջ անտարակոյս հանգանակողաց անուանց ցանկն ալ նպատի քանակին հետ արձանագրուած՝ կը հաղորդուի մեզ։

Մնամ ազօթարար
ԵԶՆԻԿ ԵՊԻՍԿ. ԱՊԱՀՈՒՆԻ

ՏԱՃԿԱՀԱՅՈՑ ԳՊՐՈՑԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Պ. Նիկողոս Քարամեան, ուսուցիչ մանկավարժութեան Թիֆլիզի Ներսէսեան Վարժարանի, հրատարակած է Աբդիւռէ շաբաթաթերթի մէջ հետեւեալ յօդուածը մեր կրթական գործի մասին։

Պ. Քարամեան իր ուսումն ստացած է ի Գերմանիա. այս տարի Բարիզ ըրած ուղեւորութեան պատճառաւ Պոլսէն անցան, եւ մտնէն տեսաւ մեր կրթական մի քանի հաստատութիւնները։

Ցաճկհայոց կենսական խնդիրներուն և գործող անձանց մասին այնքան գրել են տեղեակ և անտեղեակ գրիչները, մանաւանդ աւելի պարսաւադիտական նպատակով քան եթէ խնդրին լուծումն տալու ցանկութեամբ, որ հայ ընթերցողներն արդէն սոսկ են գուշակելու մի որ եւ է յօդուածի բովանդակութիւնը, որ նուիրուած է մեր եղբարց յայնկոյս Ախուրեանի։

Մենք սոսկ ենք Ցաճկհայոց մասին միշտ պարսաւ, նախատինք, ծաղր ու արտունջ կարդալու մեր թերթերուն, իսկ նոքա մեր մասին՝ կամ ոչինչ և կամ սրամիտ հեգնութիւններ։ Այս գրութեան հետեւանքը բոլորովին չէ կարող մխիթարական լինել, որովհետեւ մերոնք անծանօթ են մնում նոցա արժանաւորութիւններին և բարձրից նայելով այդ ինքնասիրեալ խումբին, կարեւոր չեն համարում ուսումնասիրել նոցա իրական վիճակը, իսկ նոքա սոսկ լինելով միայն թշնամանք լսելու մեր՝ թէ՝ ազէաներից և թէ՝ հնմանութիւններից, սկսում են արհամարհանօք վերաբերուել առ հասարակ դէպ ի մեր կարծիքը։

Խօսելով արեւմտեան հայերի դպրոցական վիճակի մասին, նպատակ չունինք ամենեւին չանթարձակ և անհնարաւոր յարձակումն գործելու նոցա մասնաւորապէս Պոլսոյ ազգայնոց դէմ, այլ կամենում ենք խնդիրն ուսումնասիրել, հիմնուելով աչքով տեսած փաստերի և վաստակելի տեղեկութիւնների վրայ։

Ցաճկհայոց մէջ դպրոցական խնդիրը դեռ եւս շատ անհայտ է, նոցա դպրոցները դեռ եւս այն վիճակի մէջ չեն, որ կարելի լինէր անդամմասնել նոցա մի տեսակի առաւելութիւնների և միւս տեսակի թերութիւնների մասին, այլ պէտք է դեռ ամենասարական սկզբունքներ ներմուծելու մասին խորհել։

Զենք ժխտում ամենեւին, որ նոցա մէջ էլ եղել են իսկական և դիտական մանկավարժներ, որոց ծանօթ են եղել այժմեան եւրոպական դպրոցական սկզբունքները, որոնք մինչեւ անդամ գրել են յաճախ այդ խնդրի վրայ և գործով իսկ աշխատել են բարւոքել հին աւանդական դպրոցի վիճակը, բայց ցաւօք սրտի պիտի խոստովանենք, որ այդ բոլոր ջանքը դըրեթէ անհետեւանք է անցել և կամ շատ աննշան հետքեր է թողել։ Դիմենք արդ ապացոյցների և ծանօթանանք Ցաճկհայոց այժմեան դպրոցների հետ։

Ցաճկաստանի հայերին իրանց բընակութեան տեղւոյն նայելով, երկու մասնի կարելի է բաժանել— գաղթականների և բնիկների։ գաղթական հայերը բնակվում են դլխաւորապէս վոքր Ասիայում և Լեւանտում, այսինքն Սեւ ու Մարմարայ ծովերի եզերքներում, իսկ բնիկ հայերը իրանց նախնական գաւառներում։ Գաղթականները, շնորհիւ իրանց բնակավայրերի, Տրապիզոնի, Սամսոնի, Սինոպի, Պոլսի և Զմիւռնիոյ, յարաբերութիւն ունին յաճախակի գրեթէ եւրոպական բոլոր քաղաքակիրթ ազգերի և թէ աշխարհների հետ, իսկ բնիկներն ընդհակառակն, հազարդակցութեան դրժուարութիւնների պատճառով գրեթէ կորուած են աշխարհից, եթէ չը հաշուենք կարնոր, որ ասիական վաճառականութեան ճանապարհի վրայ մեծ կենարոն լինելով, թէեւ անշան, բայց էլի յարաբերութիւն ունի Պոլսի հետ։ Մեր նպատակն է ծանօթանալ ամբողջ Ցաճկհայոց դպրոցական վիճակի հետ, ուստի և նախ պիտի խօսնք գաղթական հայերի մասին, թէեւ ընթերցողին աւելի հետաքրքիր բնիկների վիճակը։ Գաղթական հայերին պէտք է նախ յիշատակել զանազան պատճառներով, նախ որ նոքա են դեկավարողը ամբողջ Ցաճկհայոց գործերի։ երկրորդ՝ որ նոքա դարերէ ի վեր յարաբերութիւն ունենալով եւրոպայի հետ, առիթ են ունեցել ծանօթանալ քաղաքակրթութեան պահանջներին, ուստի և դպրոցների հետ, որ և ներմուծել են թէ իրանց մէջ և թէ գաւառներում, և երրորդ՝ որովհետեւ նոցա թիւն շատ նշանաւոր է—գրեթէ կէս միլիոնի է հասնում։

Ժողովրդական ընդհանուր կրթութեան դաղափարը թէեւ հին է, բայց նոցա իրագործումն մեր դարուն է պատկանում նոյն իսկ Եւրոպայում։ Մինչեւ անդամ ամենաքաղաքակիրթ ազգերի մէջ միայն այն ժամանակ ընդարձակ ծաւալ ստացաւ դաստիարակութեան գործը, երբ նա մի որոշալ դասակարգի ձեռքից անցաւ տէրութեան կամ հասարակութեան ձեռքը, ինչպէս այդ ապացուցանում է Ֆրանսիայի, Իտալիայի և Աւստրայի պատմութիւնը։ Այժմեան եւրոպական տերութիւնների մէջ ժողովրդական դաստիարակութիւնը, կամ ինչպէս սովորաբար ասում են, ժողովրդական կրթութիւնը մի մեծ մասն է կազմում երկրի վարչութեան մէջ, և ամեն տերութիւնների մէջ կան ժողովրդական ընտրաբարեաց նախարարութիւններ։

Մեր ազգի մէջ թէ՛ Ցաճկաստանում և թէ՛ այլուր դաստիարակութիւնը շատ մասնաւոր էր մինչեւ դարս ընկիրը։ Մենք ունէինք երկու տեսակ ուսումնարաններ, վանական և աշխարհային, որոնց երկուսի մէջ էլ դասաւանդութիւնը միայն հոգեւորականներին էր սեպական, վանական կամ ժառանգաւորաց դպրոցները մասնագիտական էին, նոցա մէջ պատրաստվում էին միայն կուսակրօններ. իսկ աշխարհային կոչածներում, որի նպատակն էր միայն կարդալ—գրել ուսուցանել, դարձեալ մասամբ կրօնաւորներ—քահանայք էին պատրաստում և մասամբ էլ աշխարհականներից շատ սակաւները գրութեան արուեստն էին ձեռք բերում իրանց առօրեայ պիտոյից համար։ Մենք ռուսահայերս եւրոպական ուսումնարաններին ծանօթացանք շնորհիւ տերութեան, իսկ մեր ուսումնարանները բարեփոխուեցան Ռուսիայում եղած գաղթական հայերի շնորհիւ, բայց մեր դպրոցական վիճակը կարդի ընկաւ դարուս երկրորդ կիսում այն հայ դործիչների շնորհիւ, որոնք ռուսական դպրոցներում և մանաւանդ Գերմանիայում ուսումնասիրեցին եւրոպական մանկավարժութիւնը և գործադրեցին մեր երկրում այն պահանջներին համաձայն, որ յատուկ են մեր վիճակին։

Այլ ընթացք ունեցաւ դպրոցական գործը Ցաճկհայոց մէջ։ Տերութիւնը մտքի չափ անդամ չէր կարող նպաստել նոցա զարդացման։

Առածներիցս պարզ հետեւում է, որ Ցաճկհայք ինքնօգնութեան ճանապարհով միայն կարող էին բարւոքել իրանց կրթական վիճակը։ Անժխտելի սկզբունք է, որ ինքնօգնութիւնը պահանջում է որոշ ճանաչողութիւն նպատակի. երբ այդ չկայ, ինքնօգնութիւնը միշտ կնման է մուում, իսկ երբեմն ծուռն է ընթանում և վնասվում է։

Լեւանտում բնակուող հայերը նախ ծանօթացան եւրոպական ազդեցից իտալացոց, ֆրանսացոց, անգլիացոց և և աւստրիացոց հետ, սակայն յաճախակի յարաբերութեան մէջ էին անցեալ դարերում և դարուս սկզբումաւելի ռոմանական ազգերի հետ, որոնցից նոքա կաթոլիկ եկեղեցու ազդեցութեան շնորհիւ իտալացոց և ֆրանսիացոց հետ մինչեւ անդամ խառնուեցան, որի արդիւնքն է այժմ լեւանտացի կոչուած այն ժողովուրդը, որի լեզուն իտալերէն է և որ լինելով բոլոր ազգերից և ոչ մի ազգի չի պատկանում. նոքա ամենքն էլ կաթոլիկ են, իսկ իրանց քաղաքակրթութեամբ ոչ ասիացի են և ոչ եւրոպացի։

Այս հանգամանքի շնորհիւն էր սահ, որ կաթոլիկ հոգեւորականների ազդեցութիւնը մեծ եղաւ Ցաճկհայոց կրթութեան վրայ, նոքա մինչեւ սեպհական նոր դպրոցներ ունենալը դարուս սկզբում դեռ կրթվում էին աւանդական պատուելիների մօտ, կամ կաթոլիկ հոգեւորականների ձեռքի տակ։

Ցաճկհայոց կրթական վիճակի վրայ մեծ ազդեցութիւն է ունեցել Մխիթար Սեբաստացու հիմնած միաբանութիւնը, Մխիթարեանք՝ իբրեւ դիտական միաբանութիւն՝ նմանում էին եւրոպական հումանիստներին, իտալական կրօնական միաբանութիւնների ազդեցութիւն ունենալով և բընիկ հայերը Ցաճկոյցան թաղամասի նշանաւոր ուսումն, իսկ ինչ վերաբերում էր դպրոցական կազմակերպութեան և մանկավարժութեան, ոչինչ չը շահեցան։

Ցաճկհայոց դպրոցների յառաջադիմութեան երկրորդ շրջանը բաւական ուշ է սկսվում, այդ եւս կապ ունի քաղաքական հանգամանքների հետ. պարզապէս երբ մամբ էին գործում եւրոպացիք, որոնց հետ և նոցա քաղաքակրթութիւնը։ Այդ ինչ անկարող էին անել կայծակիկ հոգեւորականութիւնը և ռոմանական ազդեցը, արին բողոքականներն ու անգլօ-սաքսօնական տարրը։

Երբ եւրոպական արտաքին կարդ ու կանոնը մուտք գործեց Ցաճկաստան, նոր օրէնքներ հրատարակուեցան և դատաստաններ հաստատուեցան, կարեւորութիւն զդացուեցաւ նաև եւրոպական կրթութիւն տուացած գործիչների. ըրիստոնեայք, հայերն ու յոյները, օգուտ քաղեցին հանգամանքից և կրթութիւն տանալով ֆրանսիական դպրոցներում, սկսան գործել կենտրոնում— Կ. Պոլսում։ Այդպէս հաստատուել էին արդէն բողոքական միսիոնարների դպրոցներն եւս, որոնք իրանց արտաքին կազմութեամբ բոլորովին եւրոպական էին և որովհետեւ անխիղճ ընդունում էին ամեն ցանկացողին, ուստի նոքա եւ առիթ եղան Ցաճկհայերին ծանօթացնելու կանոնաւոր դպրոցի հետ։

Այս երկրորդ աստիճանին նպաստեց նաև Մուրատեան ու Հայկազեան վարժարանների հիմնարկութիւնը Փարիզում, ուր արդէն Մխիթարեանք սահմանեցան ենթարկուել եւրոպական մանկավարժութեան հոսանքին և այդ դպրոցներին տուին կանոնաւոր ուղղութիւն։ Այդ դպրոցների աշակերտներն էլ գաղթական Ցաճկհայերիցն էին. ուստի հայրենիք վերադարձան և շատացրին եւրոպական կրթութիւն տարածել ցանկացողների թիւը։

Ահա այս տարրերը միանալով զարկ տուին դպրոցական յառաջադիմութեան, պատուելիների ձեռքից դուրս եկու դպրոցն և ընկաւ հասարակութեան ձեռքը, մանաւանդ սահմանադրութեան հաստատութեամբ։

Այն բազմաթիւ ընտրուող խորհուրդները, որ պիտի վարեին ազգային գործերը Ցաճկաստանում, պարտաւորուեցան և դպրոցներ հաստատել և պահել։ Ազգային սահմանադրութեան հաստատման օրից շատ տարիներ են անցել արդ և այդ սահմանադրութիւնը շատ ծրագիրներ է մշակել, այժմ մի ուսումնական խորհուրդ էս ունի, որ համապատասխանում է տէրութիւնների կրթութեան նախարարութիւններին. տեսնենք արդ ի՞նչ վիճակի մէջ են նոցա դպրոցները։

Այս ընդհանուր հայեացքը ձգելով Ցաճկհայոց դպրոցների զարդացման վրայ, մենք զանց ենք առնում յիշել մասնաւոր դպրոցներն և առ հասարակ մասնաւոր երեւոյթները դպրոցական պատմութեան, որ չէ կարող նիւթ լինել մի շարաթաթերթի յօդուածի, այլ մի ընդարձակ պատմական հետազօտութեան։ Մի պատմական փաստ միայն իրաւունք չունենք մոռնալու և անհրաժեշտ է յիշել նորա համար, որ ինքն ըստ ինքեան մեծ ազդեցութիւն է ունեցել Ցաճկհայոց դպրոցների զարդացման վրայ։ Թէ ի՞նչ պատմական պատճառներով եւթանասնամեայ թուականներում Ցաճկհայոց մէջ բազմացան այսպէս կոչուած դպրոցական ընկերութիւնները, այս մի կողմը թողնելով, պիտի միայն յիշատակենք այն իրաւ փաստ։ Մինչեւ ութսուն թուականի սկիզբը Ցաճկհայոց դպրոցական ընկերութիւնների թիւը դաւառներում և Պոլսում տասնեակներով էին հաշուում, որոնցից այժմ խղճալի մնացորդներ կան միայն։ Այդ ընկերութիւնները մի ժամանակ այնքան բազմացել էին, որ օրագիրների խորհրդածութեանց առիթ տուին և գոյա խորհրդով իսկ միացան նոցանից շատերը։ Թէ ո՞րքան օգտաւէտ եղաւ այդ ֆէտ կոմպոզիցիոն քարոզած միութիւնը, դեռ խնդիր է, միայն այժմեան նոցա վիճակը ապացուցանում է ըստ իս նոցա միանալու վընասակարութիւնը։ բաժան բաժան գործունէութիւնը վնասակար է, այո՛, բայց երբ գործողների մէջ և գործն է բաժանուում, այդ միայն օգտակար կարող է լինել։ Զը պէտք է ժխտել սակայն, որ միայն ընկերութիւնների չնանալը չէր նոցա անկման պատճառը, այլ կային ուրիշ պատճառներ եւս։

Այն, ինչ որ սահմանադրութեան թաղական և ազգային խորհուրդներն էին կարողացել յաջողացնել, մասնաւոր մարդիկ և այդ ընկերութիւնները յաջողացրին, նրանք բացին դաւառների դիւղերում և քաղաքներում դպրոցներ։ Տեսնենք արդ ո՞րոնք էին այն դպրոցները, որ գաղթականները իրանք ունէին և որոնցից օրինակ և սնունդ առին բնիկ երկրացիք։

Ցաճկհայոց դպրոցական վիճակին ծանօթանալու համար բաժանենք ինդիրները, որովհետեւ դպրոցը այնքան էլ պարզ հասասութիւն չէ, որ կարելի լինի նորա վիճակը միանգամից ուսումնասիրել։ Այս նպատակի համար ամբողջ դպրոցական գործը ես բաժանում եմ չորս մասնի.

Ա.) Նպատակ դպրոցների.
Բ.) Վարչութիւն.
Գ.) Ներքին և արտաքին կազմակերպութիւն.
Դ.) Մանկավարժական ուղղութիւն։

Առանց որոշալ նպատակի ոչ մի հիմնարկութիւն չէ կարող դոյութիւն ունենալ, իսկ եթէ նորա նպատակը անորոշ եղաւ, այն ժամանակ երբէք այդ հիմնարկութիւնը չէ կարող այնպէս ծառայել հասարակութեան այն պահանջներին, որոնց համար ստեղծուած է, և ամենայն ջանք և ծախք, որ այդպիսի հիմնարկութեանց վրայ դործ են դրվում, կիսով չափ և երբեմն բոլորովին կորած են։ Դպրոցական խնդիրն այժմ այնքան մշակուած է և այն աստիճանի համակարգուած են դպրոցների տեսակներն ըստ պահանջման ժամանակի և հասարակութեան, որ ներելի չէ այժմ դպրոցներ բանալ տարիների ընթացքում միայն գրագիտութիւն ուսուցանելու համար և կամ թէ առանց մի որոշ նպատակի ըստ պատահման ամեն օգտակար գիտութիւն և ճարտարութիւն ձեռք բերելու համար։ Ինքն ըստ ինքեան երկու կարգի կարելի է բաժանել այժմեան դպրոցները, նայելով նոցա նպատակին, դասախարակիչ ուսումնարաններ և մասնագիտական դպրոցներ։

(Շարունակելի) Ն. Ֆ. (Աբդիւռէ)

ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

ԳՐԱՏՈՒՆ

Կ. Պոլիս Մերճան փողոց Թիւ 57

Կաղանդի առթիւ Մարգարեան գրատունը պատրաստած է նուէրի համար փառակազմ և ոսկեզօծ,
ՕՐԱՅՈՅՑ մեծ ու փոքր մատաքսոյ և թաւշոյ։
ԳԻՐՔԵՐ պատմական և վիպական։
ՔԵՐԱԿԱՆ բազմապատկեր ՄԱՆԿԱՆՑ ԳԻՐՔԵՐ։
ԱՅԲԵՆԱՐԱՆԻ ՏՈՓԻ մանուկներու համար։
ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ խիստ ժան, ներկեալ և աններկ։
ԹԱՇ ԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԱՐԱՐՋՈՒԹԻՒՆ 45 պատկերով առանց գործելի ամեն հասակի անձանց արանց և կանանց համար ի գին 5 զրուշ։
Ի՛ր վաճառին ըստ առաջնոյն խիստ ժան։ շատ գնողաց մանաւոր զեղչ։ 963 6—6

ՏՕՆԵՐՈՒ ԱՌԹԻՒ ԸՆԴԱՅՆԵՐ

ՀՆԴԿԱ-ՉԻՆԱԿԱՆ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

Պահչէ-Գարու, Պոլիս, Ճէլալ պէյ խանի տակ Թիւ 8։

Զինապարանչ, Ճաքանչ եւ Հնդկապարանչ զանազան տարբերութիւններ

Անգլիական և ֆրանսական արտադրութիւնք, ինչպէս պիլիներ, Հոտաւէտ նիւթեր, նուրբ Ըմպելիներ, Շաքարեղէնք, Անգլիական պաքսիմատներ ևն.
ԵՐԵՆԳԻՒՂԻ ԳԻՆԻՆԵՐ
610 ԲՍՅԱՌԻՒ ԱՌԹԻՒ 4—10
ՈՐՈՇ ԳԻՆ

ԿԱՂԱՆԴԻ ԱՌԹԻՒ

Ո՛վ որ կուզէ տղայոց համար օգտակար, հրա հանգիւսու ժան նուէրներ գտնել, պէտք է դիմել Ա. Մ. Գարիպեան թղթավաճառանոցը թիւ 10 Նիւքսէք-Գալաթրում, Գալաթիա, կամ ի մասնաճիւղն թիւ 366 Ռուզուն չարշը, Պոլիս.

Ուր կը գտնուին ամեն չափով մեծ ու փոքր պատկերներ հա՛ր 10 փարայեն 60 փարայ պատկերազարդ տետրանոց 1 եւ 2 ½ զրշեն. քանավարի տետրակներ 1 ½, 3 և 5 ½ զրշէն. և տեսակ տեսակ գեղեցիկ ու ժան նիւթեր. 932 5—6

ՀԱՅ ԹԷՅԱՎԱՃԱՌ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ և Ե. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

10 ՃԷԼԱ-ԽԱՆԱԿԷ ԹԱՏ ԿԸ 10

ՁԻՆԱՍՏԱՆԻ, ՃԱՎԱՅԻ ԵՒ ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ

ԸՆՏԻՐ ԵՒ ԱԹՈՐԴԱՀԱՄ ԹԷՅԵՐ

Վաճառատունս իր հաստատութենէն ի վեր իւր ուղղութեամբ, պատուաւորութեամբ և անխարդախ գործառնութեամբ ստացած հռչակաւ, թէ գաւառներու մէջ և թէ յաստիս խիստ շատ յաճախորդներ գոհ ըրած է։

ՎԱՃԱՌՈՒՈՒՆՔ
ՄԵԾ ԵՒ ՓՈՔՐ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ
ԳԻՆԵՐԸ ՁԱՓԱՒՈՐ 949

ՍՏԱՐԻ ՄՕՏԵՒ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Նէլլոէլ, Կ. Պոլիս, 13 գեկտ. 1888

Պարոնայք Սգող և Պոռն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող չեմ փորձել ընել, այլ հանձայն ուրիշներու փորձերուն և այն լաւկոյ որոյ պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մորֆէ ձկան իւղն, իր այդ վիճակին մէջ գիւրաթափանցելով և մարսուելով, կը հանապատասխանէ այն յատկութեանց զորս անհատական գիտութիւնն ի վաղուց անտի հաստատած է, մանաւանդ այս յաջող պատրաստութեան մէջ։

ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՈՅԵՆԻ ՓԱՇԱ
Բժշկ Վեհ. Սուլթանին

ԴԵՂԱԳՈՐԾ

ՊՕՂՈՍ ԷՖԷՆԴԻ ԶԱԼԸԴԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր յարգոյ յաճախորդաց, թէ իւր դեղարանն՝ որ կը գտնուէր ի Պահչէ-Գարու Համիտէ փողոց Թիւ 38, փոխադրուած է դիմացի կարգը 21 Թիւ, ուր ըստ առաջնոյն, կը գտնուի ամեն օր, բացի ուրբաթ և կիւրակէ, Տօքթ. Արիսթիրի պէս։ 967 4—10

ԴԵՂՕՐԱՑՔ ԹԱՐՄ ԵՒ ԱԺԱՆ

ԻԼԱՆ

ՕՐՄԱՆ ՎԷՄԻԼՅԱՏԻՆ ԻՏԱՐԻՅԻ ՈՒՄՈՒՐԷՅԻՍ

Պուլկար տարը մասնէնին 305 սէնէսի հասրլաթրնան օլորագ մէվճուտ պուրլունան պիր թագըմ 61856 ուիրէէմ ճէլտիս 747 քիւսիւր սիմ խալիս իւչ 210 ուիրէէմ ճէլտիս 949 քիւսիւր ալթունդն միւպայիտէսի պիլիճրա սէնէպ կալդէ չէէրի քանունի էվվէլինին 23ինճի ճումա իրթէսի կիւնիւ սոաթի 9 ½ բաատէլերինէ գաբարատէսի քէշիտէ օլունմագ վէ 48 սաաթի զարիֆնտա 100տէ 3 զամմ գալուլ օլունուպ անտէն սօնրա զամմ գալուլ օլունմամագ վէ թէգարրուր իտէճէք էսմանը հէման վէ նագաէն վէ տէֆթիրէն վէ ավրայի օսմանի 100 զուրուշ օլարագ Օրման վէ Մէտարի իտարէլի ուսումէյէսի վէզնէսինէ թէպիմ օլունմագ իզրէր մէվզբի միւպայիտէյէ վալ օլունտրընդնան թալիպ օլանլարըն տէրօղլիթօլարը իլէ պէրաբեր Մալիյէ նէզարէթի ճէլիլէսի տարիբէսինէ իտարէլի մէգբիրէյէ միւրաճաաթ իլէ մէէրի իլան օլունուր,

19 քեանունի էվվէլ 305 738

ԻԼԱՆ

ՊԱՊՐ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Կիւրէկէն ադաճընան մամուլ մասուրա եիրմի պէշ պին ատէտ, պէհէրի եիրմի փարայա.

Գամիէշ խիւրասսը պին քիլօ, պէհէրի օն պիր զուրուշա.

Թուլթագալ իբի պին քիլօ, պէհէրի ալթը զուրուշ ուգուզ փարայա.

Եաբ ըսէչ թիմուրը քիլօ իբի պին սէքիզ եիւզ եէթմիշ պէշ, պէհէրի իբի զուրուշ եիրմի պէշ փարայա.

Եուվարլադ թէլ թէմէթ թիմուր ուգուզ պին սէքիզ եիւզ ալթմիշ պէշ քիլօ, պէհէրի իբի զուրուշ օն պէշ փարայա.

Թիմուր սաճ եիւզ օթուզ տէմէթ պէհէր քիլօսը իբի զուրուշ օն՝ պէշ փարայա։

Եարսոն եիրմի պէշ պին ատէտ, պէհէրի ալթը փարայա.

Եէն քիլիմ պէշ պին ատէտ, պէհէրի եիրմի իւչ զուրուշա.

Թիմուր բէրչին չիվիսի եիւզ էլլի քիլօ, պէհէրի ալթը զուրուշ օն պէշ փարայա.

Ֆապրիգայի հիւմայունլար իլէ էլպիսէ վէ սարրաճխանէ անպարրնա միւպայեա օլունճագ պալատէ մուրագամ էշեա քեանունի էվվէլին եիրմի պէշինճի կիւնինէ գատար միւնագասալերի իճրա օլունարագ գարարը գաթիլերի վիրիլէճէկլինտէն իթայա թալիպ օլանլարընն մագամը Սէրասքերի լէվազիմաթ տարիբէսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր,

20 քեանունի էվվէլ 1889 933
Նօ. 27 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊՐ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Էսիրնէէտ թէսիմ օլունմագ վէ եէրլի իսմալի վաքէթա վէ քէօսէլէսէն մամուլ օլմագ իւզրէ միւպայեա օլունճագ տէօրթ պին չիֆթ սիւվարի վէ պէշ պին չիֆթ բիատէ ճիւմլէլերի իլէ պէշ պին տէօրթ եիւզ գէյէսի ալթիդ եէրլի իսմալի հատտէքեարի քէօսէլէ իլէ եէսի պին իբի եիւզ գէյէսի ալթիդ եէրլի իսմալի վաքէթանդն քեանունի էվվէլին եիրմի իւչինճի կիւնի գարարը գաթիլերի վիրիլէճէկլինտէն իթայա թալիպ օլանլարընն մագամը Սէրասքերի լէվազիմաթը ումումիյէ տարիբէսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր,

20 քեանունի էվվէլ 1889 934
Նօ. 28 1—3

ԺԱՆ ԲԱՍԱԼԹԻ || JEAN PSALTY

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1867ԻՆ

ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԵՒ ԴՈՐԾԱՐԱՆ ԿԱՐԱՍԵԱՑ

Վաճառատուն ի Բերա Դապրիստան փողոց Թաղապետ. պաշտօնատան դիմաց

Գործարան ի Գալաթարու Թիւ 657
Մասնաճիւղք Աղաճամի Թիւ 127 և Գալաթարու Թիւ 659

Գիները խիստ ժան են

Ամեն տեսակ կարասիներ ննջարանի, սեղանատան, գրասենեկի և սրահներու ինչպէս նաև գրատոտանց և վաճառականաց գրասենեակներու համար։ Կարասեաց հաստատուն կերպիւ պատրաստութեան համար չոր փայտեր կը գործածուին։ Ընկուզենի, վարդի փայտ, մանէէ և այլ տեսակ փայտերէ կիսաւանձներ կը շինուին։ Վաճառատան մէջ նոյնպէս կը գտնուին ամէն տեսակ գորգեր, վարագոյրներ, մահճակալներ, մեծ հայելիներ և կահաւորման բատուկ կերպասներ ու կարասիներ։

Ցանձնարարեալ կարասիք կարճ միջոցի մէջ շինուելով կը յանձնուին։ 300

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

69

ՆՕՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,581,000
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐԻՈՅ 967,900

ՆՕՐԹՀՐԸՆ ԳՐԻԹԻԹ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,515,542
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐԻՈՅ 2,085,347

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացնալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար վերջնք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած ՁԱՍԱՆԷՆ 17,000,000 ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՈՍԿԻՆ կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ ՈՍԿԻ 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ԱՆԳԼ ՈՍԿԻ 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և գրամադրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնող և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողը կը դիմի Ղալաթիա Գօմիսիօն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ՀԱՋԻ ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻԴԻ, ՀԱՐԲՈՒԹԻ, ՑՐՏԱՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՑՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

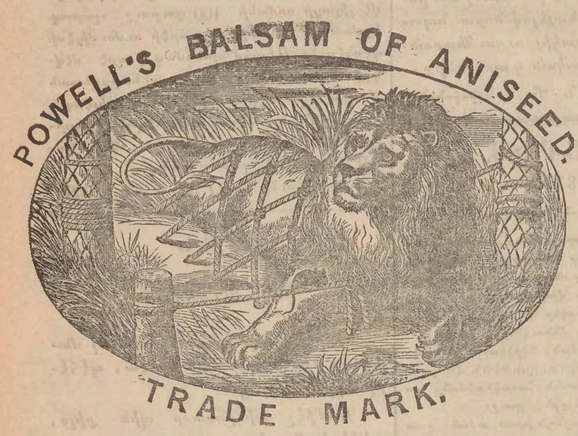

ՇՆՉԱՓՈՂԻ ԵՂ ԽՈՉԱՓՈՂԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՆԵՐ դէմ իբր ապահովագործան այս դեղին վայելած հռչակը մէջ հաստատուն ապացոյցներով ապացուցանելու համար բոլորովին ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲՈՒՍԵԼԻ Կ'ԲԱՆԱՆՈՒՄ ԱՅՆՊԷՍ ԱՆՈՒՇՈՒՄ ՄԸՆԴՈՒՄ ԵՒ ԴՈՒՐԱՆ ԱՆՈՒՇՈՒՄ ԵՒ ՃԱՆՉՑԱՆ ԼԱՒ ՆՈՐԱ ՅԱՅՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

«Ամերիկի պարոն, Բոստոն օրատ կը նեղուէի յսմառ. հազէ մը որ գէշերը կ'արգելուէր ինձ քնանալ և ցերեկը հոգիս անցուցնել։ Վ. սեմ. Կոմս Քարթնէէսյան Ինարարեց ինձ գործածել. ձեր անուշագական բալասանէն անիկնի հաստատել ձեզ թէ առաջին գործածութենէն իսկ զգալի բարւոքում կրեցի, առաջ իսկ պէտք ունենալը գործելու դարձնելու, և առաջին փորը սրուանը բոլորովին բուժեց զիս։ Ուստի անոր ազդեցութեան վրայ ունեցած մեծ վստահութեամբս կը յանձնարարեմ զայն պլլոյ։» (Ստոր.) Վ. ԼԻՆԶԼԻ, Նեղլի Թիանսթիարէն։»

Կը վաճառուի ամեն դեղատանց և արտաքսեալ դեղերու վաճառատանց քով։ Չեղը 1 շիլին ½ բէնսի, 2 շիլին 3 բէնսի և 11 շիլինի։—Գլխաւոր ձեռամբ ԹՈՄԱՍ ԲՈՒՆԼԷ, 4, Սլոանի Բուլէյս, Պլոմֆիլդս բար, Լոնտոն։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով։
76 Մ. ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ ԴԱՐՈՒԱՆԱՆ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վոլոնա, պահանոցին քով, կայարան Թրամուէյից, 95 և 67

GUERISON Prompte et Certaine !

Affections des voies urinaires, Blennorrhagies, Catarrhe, Cystite, Néphrite suppurée, Mal de Bright, Coliques néphrétiques, Enthérite chronique.

CAPSULES DE SANTAL DE LACROIX

PHARMACIEN DE 1re CLASSE de PARIS
LAURÉAT de la SOCIÉTÉ de PHARMACIE de Paris
Lauréat et Ex-Préparateur de l'Ecole supérieure de Paris
76, Rue du Château-d'Eau, 76
PARIS

DÉTAIL : DANS TOUTES LES PHARMACIES

Ընդհանուր մթերանոցն է ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ ԺՈՂԵՖ ՔԱՆԶՈՒԻՐ, Մեծ Փողոց Բերայի, և ԴԵՂԱՐԱՆ Ա. ՄԵՐՀԱՄԻԹՃԵԱՆ, Պոլիս, Պահէք-Գարու, 18 914

ՈՉ ԵՒՍ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆ — ՈՉ ԵՒՍ ԱՐԵԱՆ ՆՈՒԱԶՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՄԻԱԼ-ՊՈՏԷՆԻ ԵՐԿԱԹ

69

Այս բաղադրութիւն մեծագոյն յաջողութեամբ կը յանձնարարուի Ֆրանսայի գլխաւոր բժիշկներէն, որք, յետ գործածութեան, նախամեծար համարած են զայն միւս երկաթախառն պատրաստութիւններէն։

Այս երկաթ, շատերէ հարկ չեմ ներքեւ, դեռ թարմութիւնամբ կ'առնուի կիներէն և տղաներէն

Պղտութիւն չի տար, ատամները չի գրգռեր, ակռայները չի սեւցներ։

Կեդրոնատեղի՝ ԾԱՆՆԻ ԵՒ ԺՈՐՍԱՆ, 1, Կամուրջի Գրպարակ, Պոլիս

ԼՈԳԱՐԱՆՆԵՐՆ ՀԵՇՏԱԲՈՅՐ ԿԸ ԹՆԿՈՒԻՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ԱՂԵՐՈՎ

Լոգարանի և արդուզարդի համար

Այս աղերն, առողջապահական մեծ յատկութիւններ ունենալով, շատ անուշ կ'դնեն ջուրն և հեշտալոյր հոտ մը կուտան նմա։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ԱՂԵՐԸ անմահ ազդեցութիւն ունին գեղեցկացնելու և պահպանելու համար մարմնոյ, թաւշանման ընծայելով զայն, և զգնին տալով գեղ ու թարմութիւն։

Արեւելեան Անուշահոտ Աղերը գործածելու են ՀԻՒԱՆԴԱՑ ՍԵՆԵԿՆԵՐՈՒՄԷՋ, զի կը նպաստեն օդը ղովացնելու և հաճոյ են հոտառելոյս։

Այս աղերուն հականեխական յատկութիւնները շատ օգտակար են մարի հիւանդութեանց։

Ս. ԹՈՎՄԱՍՈ և ԸՆԿ. 27, Ֆլոուրի Ստ. Լոնտոն

Դիմել առ միակ գործակալն ի Թուրքիա
ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ ԴԱՐՈՒԱՆԱՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ, պահանոցին քով, կայարան Ղալաթիա-Շիշլիի Թրամուէյից, թիւ 65 և 97, Ղալաթիա։ 681

ՔԱՈՒՉՈՒԿ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍՏԻՔ)

ՀԱՆՐԱՇԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ԳՐԻԹԻԹ ՐԻՊԼՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր յամախագրներու փափաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քաւչուկ մուճակներն, որք իրենց վրայ իրրեւ նշան կրնան մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նորը և հաստատուն չենուած են Լոպոտ Բէրէտով։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քաւչուկ մուճակները կը գերազանցեն քան տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կշիռ մը և տրաքքին կողմն ալ առիւծի մը պատկերը գրոշմուած է իրրեւ նշան։ Կը վաճառուին ի Պոլիս Սուլթան Համամ արիւրի մօտ Սեպուհ ազա Տէմիրճեանի թիւ 47 և 49 խանութին և բոլոր քաւչուկ մուճակ վաճառողներու քով։ Կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պահէք Գարու, Դոճաման Օղլու խան, Ճորճի Կիսորոլի թիւ 13 մթերանոցը 837

ՍԱԼԻՀ ՍԸՏԳԸ

ՊՈԼԻՍ, ՍՈՒԼԹԱՆ ՊԱՅԱԶԻՏ, ՕԴՃՈՒԼՈՒ ՊԱՇԸ ԹԻՒ 61

Արանց, կանանց և տղայոց համար ամեն կարգի դեղեցիկ ու գիմացկուն կոշիկներ կը պատրաստուին Փրանսական առաջնակարգ ապրանքներէ։ Այս յատնութիւնը գիտող յամախագրեր մեծապէս գոհ պիտի լինին մանաւանդ դներու ժամանակներն։ 2 թիւէն 4 թիւ կոշիկներու կարով պատրաստուածները հինգ դրչ աւելի պիտի ըլլան փայտէ գամով պատրաստուածներէն։ 4 թիւէն 6 թիւի համար 5 դրչի յաւելուած մը պիտի ըլլայ այդ տարբերութեան վրայ։

Դրչ	տեսակ	Դրչ	տեսակ
85	ամեն տեսակ կարով պոթին կալոշ	33	կնոջ մուճակ
52	սկարբին կարով	40	պալատական կալոշ
140	կալոշով մոյկ կարով	70	կնոջ համար պոթին կալոշ
65	պոթին կարով	45	16 թիւէն մինչ 24 թիւ պոթին կալոշ տղայոց համար
80	մէնա կալոշ գամով	150	թէլոթին և ուղտի մորթէ մոյկ
140	ամեն տեսակ մոյկ		
160	փայլուն մորթէ մոյկ		

Տղայոց յատուկ կոշիկներու 21 թիւէն վեր եղածներուն համար հինգ դրչի յաւելուած մը պիտի ըլլայ։ Յատկապէս յանձնարարուած կոշիկներու համար հարիւրին տասը յաւելուած մը պիտի ըլլայ այս գնոյն վրայ։ 966 3—24

EMULSION SCOTT

(ՍԿՈՏԻ ՕՀԱԲԲԿ)

ՄՈՐԻՒ ՁԿԱՆ ՕՄՈՒՏ ԻՒՂ

Իբրեւ ոսկիներ որ ջրով և սոպայով

Պարարտեալ ձեռամբ ՍԿՈՏԻ և ՊՕՌԻՆԻ, ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չարի ախորժահամ է

Մորիւ ձկան հոտ իւղի բոլոր յատկութիւններն զատ, իբրեւ ֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոշլերը
Կը բուժէ հաղը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր սկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճոզաձուութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, անորոշ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի դլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։
Գործակատարք ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԻԼԻ ԵՒ ՀԻՐՁԻԼ 443

ԳՈԼԻՄԷՆԻ ԳԻՆԻՆ Կ'հշանակեմ և կարդուրիչ բմպելի մ'է, բաղկացեալ Բորդոյի գինեէ, և Լիեբիգի մսի հիւթէ և Մալթէ հիւթէ, կազմելով այպէս մեծաշունչ, զօրաւոր և գրդռիչ խառնուրդ մը, որ թէ ուսողի և թէ անկար մարդոյ համար լաւ է հաւասարապէս։

Բժշկական համաձայնութեան հաւանած է նմա և բացառիկ նշանաւոր բժիշկներէ յանձնարարեալ է։ Հանգիստի ախտի բժիշկներ զրիսած են իրենց վկայութիւններն։ Ասա կը թարգմանենք վկայութիւնն տարբեր

Թ. ՐԼՃԻՆԱԼՏ ՃՈՆԼԻՍ Մ. Բ. Ս. Ս. Լ. Լ. Մ. Ֆ. Ս. Բ. Ջ. ԵՒ ԸՆԿ.

26, Լորն Բոտ և 24 Հարիլդրն Պրուէյր

Պրքմնհիտ, 2 սեպտեմբեր 1889

Պարոնայք.—Ինձմէ առնելով խարդախ մրցումն մը Կանանց գանգրան լուրերը, կը փափաքիմ յայտնապէս դրոշել ձեզ թէ որչափ գոհ եմ ձեր Մալթ և Մալթի պատրաստութիւնէն։ Քանի քանի տեսակներ տեսած եմ սարդ առաջորդաբար ազդեցութիւնն այն հիւանդութեանց վրայ որոց համար պատրաստեր եմ դայն, և թէ ինչ պարագայից մէջ ձեռք բերած եմ հրաշալի արդիւնքներ զոր պարզ գիներն (առանց մուրճի) չպիտի կրնար տալ.

Ընդունեցէք, և այլն և այլն.

Թ. ՐԼՃԻՆԱԼՏ ՃՈՆԼԻՍ

Ի վերջոյ, մայրաքաղաքիս գլխաւոր բժիշկը ցերմանկս յանձնարարած եմ դայն։

Հարցնել ԳՈԼԻՄԷՆԻ ԳԻՆԻՆ Լիեբիգի մսի և Մալթի խառնուրդով, զգուշանալ կեղծներէն.

Դիմեցէք սարպարիչին, մասի գործակալ ի Ֆուրքիա Գոլիմանն և բնկերութեան գործարանին

Ս. Ճորճ Նորուիչ և Լոնտոն։

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ ԴԱՐՈՒԱՆԱՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ, պահանոցին քով, կայարան Ղալաթիա-Շիշլիի Թրամուէյից։ Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա 80

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

1889 Նոյեմբեր 2 Հինգշաբթի օրէն սկսեալ մինչև յետոյ տեսութիւն

(Բացի Կիրակի օրերէն) Եւրոպական եղբէն կամաքէ ԷՅՈՎ ընթացասոց երթեւեկումներ։

Ժ. Ա.	Թ.
2 15 Նենիմ. Մեզաբ. Պեզիբ. Թարպ. Նենիք Պոճ. Ր. Հիսար (Արնավուտգիւղի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	18
3 — Նենիմ. Մեզաբ. Պեզ. Թարպ. Նենիք. Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար [Արնավուտգիւղի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի բացի ուրբաթէ]	17
2 50 Ր. Ա. Գաւլար Մեզաբ, Պեզիք. Թարպ. Գեւդեզ Գանտիրլի [Գանտի. շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի. ուր. օրերը վանիք. Զենկ. Պեզ. Գոր Պեզիք]	20
3 45 Նենիմ. Մեզաբ. Պեզիք. Թարպ. Նենիք Սիրեն. Միրկեն Պոճ. Ր. Հիսար Պեպէք (Արնավ. գիւղի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի. Ուրբաթ օրերը ժամ 3 3½ մինչ)	21
4 45 Նենիմ. Մեզաբ. Պեզ. Թարպ. Նենիք. Սիրեն. Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար. Պեպէք Սենավ. Գուրբ. Օրթ. Պեզիք.	31
6 — Նենիմ. Մեզաբ. Պեզիբ. Թարպ. Նենիք. Սիրեն. Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնավ. Գուրբ. Օրթ. Պեզիք	25
7 — Նենիմ. Մեզաբ. Պեզիբ. Թարպ. Գեւդեզ Բարտ. Նենիք. Միրկ. Գանրճ. Ր. և Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնավ. Զենկ. Գեւյեր. Օրթաք. Գուրբ. Պեզիք. Իւսի.	2
8 15 Ա. և Ր. Գաւլար Նենիմ Մեզաբ. Պեզ. Թարպ. Նենիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնավ. Գուրբ. Օրթ. Պեզիք.	21
10 — Մեզաբաբ Պեզ. Թարպ. Նենիք. Միրկ. Ր. Հիսար Արնավ. Օրթաք. Պեզ.	34

Արնավուտգիւղէն կամաքէ ԷՅՈՎ ընթացասոց

2 15 Արնավ. Գուրբ. Օրթ. Պեզիք.	2
2 15 Նենիք. Սիրեն. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնավ. Գուրբ. Օրթ. Պեզիք.	19
2 40 Պեպէք Արնավ. Գուրբ. Օրթ. Պեզիք.	19
3 10 Ր. Հիսար Պեպէք Արնավ. Գուրբ. Օրթ. Պեզիք.	25
3 45 Ր. Հիսար Պեպէք Արնավ Գուրբ Օրթ. Պեզիքթաշ Գաղ	34
4 15 Ր. Հիսար Պեպէք Արվ. Գուրբ Օրթ. Պեզ. (Բացի Ուրբաթէ)	23
4 45 Պեպէք Ագնավ. Գուրբաբ. Օրթաք. Պեզիք. Գաղ. (Ուրբաթի օրերը 4 30ին և Գաղ. չպիտի հանդիպի)	28
10 50 Ր. Հիսարէն ուղղակի կամուրջ	25
11 20 Պեպէքէն ուղղակի կամուրջ (բացի ուրբ)	2

Ասիական եղբէրէն կամաքէ ԷՅՈՎ ընթացասոց

2 15 Վանիք. Զենկ. Պեյլ. Գուզ.	33
2 20 Պեյբոզ Բարտպ. Զուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. պիտի հաղորդ.)	23
3 — Պեպէք Գանտ. Վանիք. Զենկ. Պեյլ. Գուզկ. Պեշիքթաշ	28
3 30 Պեյդեզ Բարտպ. Զուպուրգ. Գանրճ. Հիսար Գանտալ [Գանտալ պիտի հղրդ. Ուրբաթի օրերը Վան. Զենկ. Պեյլ. Գուզկ. Պեշիք.]	20
4 15 Գանտ. Վանիք. Զենկիլլ. Պեյլիբր. Գուզ. Պեշիք. (Բացի ուրբաթէ)	18
5 — Գանտ. Վանիք. Զենկիլլ. Պեյլիբրգ. Գուզկ. Լուսիտտար (Բացի ուրբաթէ)	17
5 15 Պեշ. Բարտպ. Զուպուգ. Գանրճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Զենկ. Պեյլ. Գուզկ. Պեշիք.	19
6 45 Մերկ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Զենկ. Պեյլ. Օրթ. Գուզ. Պեշիք. Լուսի.	20
9 15 Պեշիք. Թարպպիտ Պեյդ. Բարպ. Զուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զենկ. Պեյլ. Գուզ. Լուսիտտար	23
10 20 Գանտ. Զենկ.	28
11 — Գուզկ էն ուղղակի կամուրջ (Բացի Ուրբաթէ)	19

(Բացի Կիրակի օրերէն) Կոմարքէն Եւրոպական եղբէրէ երթեւեկողաց ընթացասոց

3 — Պեշիք. Օրթաք. Գուր. Արնավուտ. Պեպէք Ր. Հիսար Նենիք. Թարպ. Պեյ. Մեզաբպ. Նենիմ.	33
3 35 Գաղպտ. Լուսի Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Պեյլիբր. Զենկել. Արնավ. Գանտիլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանտրճ. Մերկ. Նենիք. Բարպ. Պեյդ. Թարպ. Պեյ. Մեզ. Նենիմնհայլէ	2
4 20 Պեշիք. Օրթ. Գուզ. Արնավ. Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանտ. Պեպէք Ր. Հիսար Պեյմ. Նենիք. Թարպ. Պեյաբ. Մեզաբ. Լենիմ.	25
5 15 Լուսի. Պեշիք. Գուզկ. Օրթաք. Պեյլ. Զենկ. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանտ. Մերկ.	20
6 — Լուսպտ. Պեշիք. Օրթաք. Գուրբուզ. Արնավ. Պեպէք. Ր. Հիսար Մերկ. Նենիք. Պեյդ. Թարպ. Պեյ. Մեզաբ. Նենիմ. Ա. Գաղպտ.	21
7 — Պեշիք. Լուսի. Գուզկ. Պեյլ. Զենկ. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Մերկ. Նենիք. Պեյդեզ Թարպ. Պեզիբաբ.	23
8 30 Պեշիք. Օրթ. Արնավ. Պեպ. Ր. Հիսար Մերկ. Նենիք. Թարպ. Մեզաբ. Պեզ.	34
9 30 Պեշիք. Օրթ. Արնավ. Ր. Հիսար Մերկ. Նենիք. Պեյդեզ Թարպպ. Պեզիբաբ. Մեզաբպ. Նենիմ. [Բացի ուրբաթէ]	21
10 30 Ր. Հիսար Պոյաճ. Մերկ. Սիրեն. Նենիք. Թարպ. Պեզիբաբերէ. Մեզաբ. Նենիմ.	18
11 20 Նենիք. Թարպ. Պեզ. Մեզաբ. Նենիմ.	21
11 35 Պեպէք Ր Հիսար Պոյաճ. Մերկ. Սիրեն. Նենիք.	19

Կոմարքէն Արնավուտգիւղ եղբէրեւեկողաց ընթացասոց ժամերը

3 45 Ուղղակի Պեպէք (Ուրբաթ օրերը 4ին)	2
4 15 Ուղղակի Պեպէք (Բացի ուրբաթէ)	28
9 55 Պեշիք. Օրթ. Գուրբուզ. Արնավ. Պեպ. Ր. Հիսար (Վապոր եղող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	25
10 30 Պեշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պեպէք	2
11 15 Գաղ. Պեշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պեպէք Ր. Հիսար. Պոյաճբր.	28
11 40 Պեշիք. Օրթ. Գուրուզ. Արնվ. Պեպէք [Բացի ուրբաթէ]	25
12 — Պեշիք. Օրթ. Գուր. Արնվտ.	2

Կոմարքէն Ասիական եղբէր եղբեւեկողաց ընթացասոց ժամերը

3 50 Լուսի. Գուզկ. Պեյլ. Զենկ. Վանիք Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Զուպուգ. Բարտ Պեյդ.	19
3 40 Ուղղակի Գանտիլի [Բացի ուրբաթէ]	18
4 25 Ուղղակի Գանտիլի (Բացի ուրբաթէ)	17
9 25 Պեշիքթաշ. Գուզկուռնտ. Պեյլիբր. Զենկել. Վանիք. Գանտիլ. (Գաղպտիքը գաղտ. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	28
10 5 Գանտիլի Ա. Հիսար Գանտ. Զուպ. Բարտպ. Պեյդ. Թարպպ. Մեզաբպ. Գաղպտիքը (Ուրբաթի օրերը Պեշիքբ.)	17
10 40 Լուսի. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ)	19
10 45 Պեշիքթաշ. Գուզնտ. Պեյլիբր. Զենկել. Վանիք. Գանտ. Պեպէք (Ուրբաթի օրերը Լուսի. Գանտ. Վապորի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի)	33
11 20 Գանտիլ. Ա Հիսար Գանլբճ. Զուպ. Բարտ Պեյդեզ (Ուրբ. օրերը 11 25)	23
11 45 Գանտ. Գուզ. Պեյլ. Զենկ. Վանիք.	34

ԻՍՊԿԻՏԱՐԵՐԹԵՒԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Իսկիտարէն Կամուրջէն Իսկիտար

— —	— —	— —	— —
— —	6 25 Պեշիք	— —	— —
— —	7 5	*2 30 Պեշիք.	8 15
— —	8 5 Վապոր.	3 —	9 5
— —	8 20 Պեշիք	3 50 Վապոր	9 50
2 — *	9 —	3 45 Պեշիք.	10 10 Պեշիք
2 30 Պեշիք.	9 30	4 15	10 30 Ֆերոպ
3 —	10 — Ֆերոպ.	4 30 Ֆերոպեր	10 40 Գոլ.
3 30	10 20 Պեշիք	5 15 Վապոր.	11 —
3 45 Ֆերոպ.	10 50	5 25	11 20 Ֆերոպ.
4 20	11 — Գուզկ.	5 45 Պեշիք	11 20
4 50	11 10 Ֆերոպ.	6 15 Ֆերոպեր	11 50
5 30 Ֆերոպ	11 20	6 20	11 55 Գոլ.**
5 35 Վապոր.	11 40	7 5	12 5
6 —	12 5	— —	— —
— —	— —	— —	— —

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱՔ ՕՐԵՐ

Իսկիտարէն Կամուրջէն Կամուրջէն Իսկիտար

— —	6 25 Պեշիք	— —	7 5
— —	7 5	— —	8 15 Պեշիք.
— —	**8 — Վապոր.	2 35	9 5
2 15	8 20 Պեշիք	3 50 Վապոր	9 45
3 — Պեշիք.	9 — Պեշիք	3 — Պեշիք	10 10 Պեշիք
3 40	9 30	3 45 Պեշիք	10 30 Ֆերոպ.
3 45 Ֆերոպ	10 — Ֆերոպ.	4 30 Ֆերոպ	10 40
4 20	10 10 Պեշիք	4 40	11 20 Ֆերոպ.
5 5	10 40	5 15 Վապոր.	11 20
5 50 Ֆերոպ	11 10 Ֆերոպ	5 20	11 40
*5 35 Վապոր.	11 10	5 45 Պեշիք.	12 5
6	11 40	6 15 Ֆերոպ	— —
— —	12 5	6 20	— —

* Այս երթեւեկութիւնն հրեից ատներուն, և շաբաթ օրերը Գուզկ. չպիտի հանդիպի։
** Բացի կիրակի օրերէ։

ՀԱՐԻՄ ԻՍԿԷԼԼԻԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

ԲԱՑ ԻՍԿԻՐԱՔ ՕՐԵՐԷՆ

3 30	Հարեմէն Պարաճադ (բաց ի կիրակի օրերէն)		
4 45	» » (Կիր. օրերը ժ. 5 15)		
10 40	» » (բաց ի կիրակի օրերէն)		
11 25	» » (Կիրակի օրեր ժ. 10 45ին)		
3 —	Կամարքէն Հարեմ Պարաճադ (բաց ի կիրակի օրերէն)		
4 15	Կամարքէն Հարեմ ատաի Պարաճադ (Կիր. օրերը ժ. 5)		
10 10	Կամարքէն Հարեմ ատաի Պարաճադ (բաց ի կիրակի օրերէն)		
11 10	Կամարքէն Հարեմ ատաի Պարաճադ (Կիրակի օրերը ժ. 10 30ին)։		

ԻՍՊԿԻՏԱՐԻ ՍԻՐԿԷՃԻ ԻՍԿԷԼԼԻԻ ԵՒ ԳԱԼԱԹԱՅԷ ԵՒ ԿԱՍԻՄՊԱՇԱՅԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐԸ

3 45	Իսկիտարէն Գալաթայ Սիրքէճի
5 30	Իսկիտարէն Սիրքէճի
10 —	Իսկիտարէն Սիրքէճի
11 10 »	Գալաթայ (Կէնի գիւղի շոգենաւին հետ կը հաղորդակցի)
4 30	Սիրքէճիէն Իսկիտար
6 15	Սիրքէճիէն Գալաթայ Իսկիտար
10 30	Սիրքէճիէն Իսկիտար
11 20	Գալաթայէն Իսկիտար

* Այս երթեւեկութիւնը նոյմ. 16ն վերջ տեղի կ'ունենար։
* Բաց ի Ուրբաթ օրերն։

Ցանկ, ամեն մեկուն եղած ատեն, ընդունուելու թղթեր գտնուած տեղը պիտի ծառայեն։ 181

ՊԱՋԱՌ ԱԼԲՄԱՆ

ԿԱՊԱՆԳԷՄ

Տօնական օրերու առթիւ, ՊԱՋԱՌ ԱԼԲՄԱՆ իր բաղմաթիւ յամախագրներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ։ Պոպա Սերմանի վաճառատան մէջ ամէն տարուան նման կը գտնուին կարգադրեալ համար հագար տեսակ առարկայներ բոլորովին ժամանակ դնող, թէ պէրճանքի և թէ առօրեայ գործածութեան համար։

ՄԱՍՆԱՒՈՐԱԳԻՆ Տղայոց խարտիներ, ժամացոյցներ, գլխոցի կարասիներ, Տղայոց համար կոքերու կարասիներ, Ցինդեան ծառի համար զարդեր, Հեծելանիներ, լաստիներ, Ցեխոցներու և խաղալիքներու համար առարկաներ, Արդուզարդի և կարի պարագաներու, Գրասենեկի պիտոյք, նրշամաքք, Պաքսիմատք, Շաքարեղէնք, ածած բլաթէ և նիշերէ սպասներ թէյի և խմիչքի համար, Հոտաւետ նիւթեր, փողպատներ, Անձեռոցներ, Ձեռնոցներ, կոշիկներ, Գրասեղաններ, Լիզանիներ, Գաղիերէնի գարեջուր շիշով և Տղայոց տեսակ տեսակ առարկայներ։

ժամացոյցներուն դիմը տարօրինակ կերպով ժամ է։ 960 8—12

ՄԱԳԴՈՆ

ԿԻՍԱՇԻԻՊՂԸՐ

ՀԱՆԴԻՊՑԻՆ ԲՆԱԿԱՆ ՋՈՒՐ

Կալաքարային թթուուտ աղբիւր ամենամաքուր

ՍԵՂԱՆԻ ԼՈՒԾԱԳՈՅՆ ԵՒ ՁՈՎԱՐԱՐ ՀՈՍԵԼԻ Հաղիրու, խռչփոցի բորբոքմանց, ստամոքսի և աղեաց համար յանձնարարեալ։

Հայնրիխ Մագդոնի, Գարլսպատ և Վիեննա 47

ԽԱՐԻՍԽ

ԿԵՆԱՑ, ԵԿԱՄՍԻՑ ԵՒ ՕԳՏԱՑ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ՎԻԵՆՆԱ

Գործողութիւնք 1889 Յունվար ամսուն

Այս ամսուան մէջ ստացուած եւ ստորագրուած 906 նոր ապահովագրեալ (ոչ թէ) որք կը կազմեն տարեկան գրամագլուխ, Ֆր. 5,339,255
Բաժիններու գանձումն » 1,547,500
Վճարումն մահուանց առթիւ » 296,100
1888 գեկտ. 31ին երաշխաւորեալ կապիտալ Ֆր. 86,699,959·12
Ամբողջութիւն ապահովագրեալ գումարաց Ֆր. 408,448,921·55
Վճարեալ գումարք » 141,524,497 —
Տեղեկութեանց համար դիմել առ գլխաւոր Գործակատարն Պ. Լիմոնել Պոնտի, Թիենելի հրապարակ, տուն Մայերի, երկրորդ յարկ. 609

Բնկերութեան տեղապահն է Պ. Ս. ԱՏԼԷՐ

Ատենագրաբեր Ս. ՏԱՄԱ